

2. kvartalsregnskap 2023

KLP konsern, Bærekraftregnskap, KLP

The KLP logo is rendered in a large, white, serif font. The letter 'K' is tall and narrow, with a distinctive shape. The 'L' is shorter and wider, and the 'P' is also shorter and wider, with a small loop at the top. The logo is centered horizontally and positioned in the upper half of the page.

KLP

Innholdsfortegnelse

KLP Konsern

3	Rapport andre kvartal 2023
11	Resultatregnskap
12	Balanse
13	Egenkapitaloppstilling
14	Kontantstrømoppstilling
15	Noter til regnskapet
15	Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer
17	Note 2 Segmentinformasjon
19	Note 3 Resultat fra forsikringstjenester
19	Note 4 Investerings eiendommer
20	Note 5 Forsikringstekniske forhold
26	Note 6 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån
26	Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser
34	Note 8 Innlån
35	Note 9 Virkelig verdi hierarki
38	Note 10 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør
39	Note 11 Kapitalkrav
40	Note 12 Pensjonsforpliktelser
41	Note 13 Tap på rentebærende verdipapirer og utlån til amortisert kost
43	Note 14 Annen kortsiktig gjeld
43	Note 15 Hendelser etter rapporteringsperioden
44	Nøkkeltall – akkumulert

KLPs bærekraftregnskap

46	Engasjert og ansvarlig eier
----	-----------------------------

47	Klima, miljø og natur
49	Innovasjon og samfunnsutvikling
51	KLP som arbeidsplass og arbeidsgiver
52	Oversikt over FNs bærekraftsmål som KLP bidrar til
55	Noter og definisjoner

Kommunal Landspensjonskasse

59	Resultatregnskap
60	Balanse
62	Egenkapitaloppstilling
64	Kontantstrømoppstilling
65	Noter til regnskapet
65	Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer
66	Note 2 Premieinntekter for egen regning
66	Note 3 Tap på rentebærende verdipapirer og utlån til amortisert kost
68	Note 4 Erstatninger
69	Note 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader
69	Note 6 Verdiendring eiendomsinvesteringer
69	Note 7 Pensjonsforpliktelser
69	Note 8 Virkelig verdi hierarki
75	Note 9 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser
80	Note 10 Leieavtaler
80	Note 11 Forpliktelser
81	Note 12 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør
82	Note 13 Kapitalkrav

KLP Konsern

Rapport andre kvartal 2023

KLP leverer et godt resultat for første halvår 2023

- KLP oppnådde en verdijustert avkastning på pensjonsmidlene i kollektivporteføljen på 4,2 prosent hittil i år.
- Samlet resultat på kundeporteføljen ble 21,3 milliarder kroner.
- God vekst fra eksterne kunder som velger KLPs fondsprodukter.

KLP – et kundeeiet konsern

KLP konsernet består av følgende foretak: Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og datterforetakene KLP Banken, KLP Skadeforsikring, KLP Kapitalforvaltning, KLP Forsikringservice og KLP Eiendom.

Konsernet hadde ved utgangen av andre kvartal 2023 en forvaltningskapital på 956,3 milliarder kroner, en økning på 56,2 milliarder kroner hittil i år.

Resultat andre kvartal 2023

Kommunal Landspensjonskasse

Pensjonsordninger innenfor offentlig sektor tilbys og administreres av konsernets morselskap Kommunal Landspensjonskasse. Av KLPs forvaltningskapital på 788,7 milliarder kroner, er 715,2 milliarder knyttet til forsikringsforpliktelser innenfor offentlig tjenstepensjon.

Selskapsresultat

Avkastningsresultat

KLP oppnådde et avkastningsresultat, avkastning ut over det foretaket har garantert til sine kunder, på 21,2 milliarder kroner (-20,4)¹ i andre kvartal. Avkastning på kollektivporteføljen ble 4,2 prosent hittil i år.

Risikoresultat

Risikohendelsene i bestanden er innenfor forventninger gjennom året og vil variere fra kvartal til kvartal. Totalt utgjør risikoresultatet 199 millioner kroner (445) i andre kvartal, 270 millioner kroner (550) hittil i år.

1. Tall i parentes angir verdi for tilsvarende periode i 2022.

Administrasjonsresultat

Foretakets administrasjonsresultat viser et overskudd på 62 millioner kroner (-22) hittil i år, hvorav 8 millioner kroner i andre kvartal. Forsikringsrelaterte driftskostnader utgjør 761 millioner kroner (748) hittil i år.

Samlet resultat

Samlet resultat til foretaket er på 892 millioner kroner (283) hittil i år. Kunderesultatet er på 21,3 milliarder kroner (-19,7) hittil i år.

Millioner kroner	Kunder	Foretak	Sum
Avkastningsresultat	21 049	195	21 243
Risikoresultat	270		270
Rentegarantipremie		144	144
Administrasjonsresultat		62	62
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen og andre inntekter/kostnader i ikke-teknisk regnskap		374	374
Skatt		-172	-172
Andre resultatelementer		290	290
Resultat etter 2. kvartal 2023	21 318	892	22 210
Resultat etter 2. kvartal 2022	-19 721	283	-19 439

Finansiell soliditet og kapitalforhold

Forvaltningskapitalen i KLP har økt med 78,4 milliarder kroner hittil i år og utgjør 788,7 milliarder kroner. Premiereserven er i samme periode økt med 41,4 milliarder kroner til 559,9 milliarder kroner.

Bufferfondet utgjør 101,9 milliarder kroner etter andre kvartal. I tillegg kommer et positivt delårsresultat på 21,3 milliarder i kunderesultat.

Uten bruk av overgangsregler er foretakets solvenskapitaldekning (SCR) på 330 prosent.

KLP har et mål om at kapitaldekningen skal ligge over 150 prosent. Soliditeten ligger godt over dette målet og er en viktig forutsetning for en god kapitalforvaltning over tid.

Nøkkeltall

Prosent	Per 30.06.2023	Per 30.06.2022
Avkastning kollektivporteføljen	4,2	-2,1
Avkastning inkl. merverdier i eiendeler til amortisert kost	3,3	-4,8
<i>Avkastningstallene gjelder kollektivporteføljen</i>		
Kapitaldekning Solvens II	330	340
Kapitaldekning Solvens II med overgangsregler	330	340

Premieinntekter

Premieinntektene eksklusiv mottatt premiereserve ved tilflytting, utgjør 51,0 milliarder kroner (32,7) ved utgangen av andre kvartal.

Erstatninger

Utbetalte pensjoner og andre erstatninger, eksklusive avgitt premiereserve ved fraflytting utgjorde 12,7 milliarder kroner (11,7) ved utgangen av andre kvartal.

Forvaltning av kollektivporteføljen

Eiendelene i kollektivporteføljen utgjorde 701,9 milliarder kroner (660,8) og var investert som vist nedenfor:

Eiendeler	Per 30.06.2023		Per 30.06.2022	
	Andel	Avkastning	Andel	Avkastning
Alle tall i prosent				
Aksjer	32,4 %	11,7 %	28,9 %	-10,0 %
Obligasjoner målt til virkelig verdi	11,0 %	1,3 %	12,6 %	-8,3 %
Obligasjoner målt til amortisert kost	28,8 %	1,6 %	29,2 %	1,7 %
Utlån	11,7 %	1,7 %	12,3 %	1,0 %
Eiendom	14,6 %	-0,8 %	15,4 %	7,8 %
Andre finansielle eiendeler	1,4 %	1,8 %	1,6 %	0,1 %

Aksjer

Samlet eksponering i aksjer og alternative investeringer, inkludert aksjederivater, var 32,4 prosent ved utgangen av andre kvartal. Samlet avkastning for aksjer og alternative investeringer ble 4,8 prosent i kvartalet. Avkastningen for KLPs globale aksjer var 6,3 prosent, mens KLPs norske aksjeportefølje fikk en avkastning på 1,6 prosent i andre kvartal.

Valutasikringsgraden på aksjer i utviklede markeder og de mest likvide valutaene i fremvoksende markeder lå mellom 50 og 70 prosent. I andre kvartal har den norske kronen svekket seg mot blant annet amerikanske dollar og euro. Kronesvekkelsen ga et positivt bidrag til aksjeavkastningen for de usikrede porteføljene.

Omløpsobligasjoner og pengemarked målt til virkelig verdi

Omløpsobligasjoner utgjorde 11,0 prosent, mens pengemarkedsinstrumenter utgjorde 1,4 prosent av eiendelene i kollektivporteføljen per kvartalsslutt. Både norske og amerikanske statsrenter, samt statsrenter i eurosonen, steg i andre kvartal. KLPs globale statsobligasjonsindeks fikk en valutasikret avkastning på minus 1,5 prosent i kvartalet, mens avkastningen på den norske statsobligasjonsindeksen var minus 2,7 prosent. Globale kredittmarginer ble noe lavere gjennom kvartalet. Kvartalsavkastningen for KLPs globale kredittobligasjonsindeks ble minus 0,6 prosent, mens avkastning på norsk kredittobligasjonsindeks var minus 2,2 prosent. Samlet hadde omløpsobligasjoner en avkastning på minus 1,0 prosent i andre kvartal. Pengemarkedsavkastningen var 1,0 prosent i kvartalet.

Obligasjoner målt til amortisert kost

Investeringer i obligasjoner til amortisert kost utgjorde 28,8 prosent av kollektivporteføljen ved kvartalsslutt. Ikke-regnskapsførte mindreverdi i kollektivporteføljen utgjorde 16,5 milliarder kroner per utgangen av andre kvartal. Porteføljen er godt diversifisert, og består av papirer utstedt av låntakere med høy kredittverdighet. Avkastning målt til amortisert kost var 0,8 prosent i andre kvartal.

Eiendom

Eiendomsinvesteringer, inkludert norske og internasjonale eiendomsfond, utgjorde 14,6 prosent av kollektivporteføljen. Eiendomsverdiene i kollektivporteføljen er skrevet ned med 2,6 milliarder kroner i første halvår. Nedskrivningene skjer på bakgrunn av høyere avkastningskrav som skyldes økte renter. Kollektivporteføljens eiendomsinvesteringer oppnådde en avkastning på minus 0,8 prosent i første halvår. Avkastningen inkluderer valutasikring og eiendomsfond. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til effektene av de forskjellige faktorene som påvirker eiendomsmarkedet, både renter, avkastningskrav, inflasjon og kostnadsbilde.

Utlån

Utlån i kollektivporteføljen utgjør 79,7 milliarder kroner. Dette er fordelt med 68,4 milliarder kroner i utlån til offentlig sektor, 0,8 milliarder til lån med statsgaranti, 2,9 milliarder i pantsikrede boliglån og resterende 7,7 milliarder til andre lån med pant. Utlånsporteføljen er kjennetegnet av høy kvalitet, uten tap på kommunelån og meget beskjedne avsetninger til tap på boliglån. Ikke-regnskapsførte mindreverdier i utlånsporteføljen (fastrentelån) utgjorde 2,0 milliarder kroner per kvartalsslutt. Avkastningen hittil i år ble 1,7 prosent.

Avkastning på selskapsporteføljen

Selskapsporteføljen omfatter plassering av egenkapital og ansvarlige lån/fondsobligasjoner.

Selskapsporteføljen forvaltes med en langsiktig investeringshorisont med moderat risiko, og med en målsetting om stabil avkastning. Investeringene i selskapsporteføljen oppnådde en avkastning på 0,6 prosent i andre kvartal, 1,5 prosent hittil i år, trukket ned ved høyere avkastningskrav som skyldes økte renter, og resulterte i nedskrivning av eiendom.

Andre forhold

I KLP pågår et av bransjens mest omfattende teknologiløft, der vi etablerer en ny digital løsning for pensjonering som gir nye og bedre tjenester til arbeidsgivere og deres ansatte. For å lykkes gjennomføres det betydelige endringer innen teknologi, forretningsprosesser og organisering. Vi etablerer nye konsepter for pensjonering på en plattform med fokus på automatisering, selvbetjening og effektiv saksbehandling. I tillegg tar KLP i bruk nye skybaserte tjenester, og gjennom en ny dataplattform utnytter vi i økende grad vår unike innsikt innen offentlig tjenestepensjon i vår virksomhetsstyring og tjenesteutvikling.

Per første halvår 2023 håndteres all alderspensjon i KLP gjennom den nye digitale løsningen. Ansatte som skal ta ut alderspensjon får nå svar på sekunder og over 70 prosent av alle alderspensjonssøknader behandles helt automatisk. I tillegg kan de aller fleste ansatte selv simulere sin forventede alderspensjon på KLPs innloggede sider. På denne måten vil det være enkelt for den ansatte å se hvor mye mer pensjon vedkommende vil få ved å stå litt lenger i arbeid og/eller jobbe i en 100 prosent stilling. Å bidra til bedre forståelse for egen pensjonsøkonomi og å ta gode informative valg gjennom veiledning, er et viktig bidrag i KLPs arbeid med samfunnsansvar. I andre kvartal innførte vi ytelsen AFP som nå også håndteres automatisk, og arbeid pågår med de siste ytelsene for uføre- og etterlattepensjon, samt ny alderspensjon for de som er født etter 1963.

Behovet for flinke fagfolk i kommune- og helsesektoren antas bare til å bli større etter hvert som befolkningen stadig blir eldre og det er utfordrende å beholde og skaffe arbeidskraft. Det blir derfor enda viktigere enn før at flest mulig kan jobbe mest mulig og så lenge som mulig. KLP deler kunnskap og erfaringer innen arbeidsliv for å bidra til helsefremmende arbeidsplasser og en positiv samfunnsutvikling hos våre eiere.

Det er tatt opp tolv nye prosjekter i KLPs arbeidsmiljønettverk i 2023. Hensikten er å jobbe med gode prosjektprosesser, dele erfaringer i nettverket, og oppnå gevinster i form av redusert sykefravær, stabil bemanning og bedre tjenester.

Datterforetakenes forretningsområder

Skadeforsikring

Første halvår 2023 viser et driftsresultat før skatt på 189,5 millioner kroner (88,2). Også andre kvartal gav et godt resultat, med et resultat på 90,2 millioner kroner (31,3). Resultatutviklingen skyldes i hovedsak god finansavkastning og oppløsning av tidligere års reserver. Driftskostnadene er også lavere enn forventet.

Bestandspremien var ved utgangen av andre kvartal 2.534 millioner kroner, en økning på 242 millioner kroner sammenlignet med status per 31.12.22. Forsikringsinntekter er økt med 159 millioner kroner tilsvarende 14,8 prosent og er 1 230 millioner kroner. Personmarkedet viser en vekst med 45 millioner, tilsvarende 9,7 prosent, mens Offentlig og Bedrift viser en vekst med 115 millioner, tilsvarende 18,5 prosent. Den gode veksten på offentlig og bedrift skyldes betydelige premieøkninger innen enkelte skadeutsatte segmenter.

Forsikringsinntekt fratrukket erstatningskostnader var per 30.06 183 millioner kroner (332). Både eiendoms- og motorbransjene viser svake resultater. Økte materialkostnader som følge av økt inflasjon er medvirkende til denne utviklingen. Over tid vil foretakets premier bli justert opp for å reflektere de økte kostnadene.

Avviklingen av tidligere skadeårganger er fortsatt positiv, og det er hittil i år inntektsført 51 millioner kroner, tilsvarende 2,4 prosent av reservene ved inngangen av året.

Det har i løpet av halvåret inntruffet en stor naturskade med brutto skadebeløp til naturskadepoolen på 900 millioner kroner. Selskapets andel av denne naturskaden er 45 millioner kroner.

Nøkkeltall for foretaket

	Per 30.06 2023	Per 30.06 2022	Hele 2022
Skadeprosent	82,6	71,4	98,3
Kostnadsprosent	13,9	14,4	13,8
Totalkostnadsprosent	101,5	85,9	93,2

Netto finansinntekt var i første halvår 197,0 millioner kroner (-112,7), tilsvarende avkastning på 3,6 prosent (-2,1). Avkastning for andre kvartal isolert var 47,2 millioner kroner (-63,5), tilsvarende 0,9 prosent. (-1,1). Aksjeporteføljen har så langt i år hatt avkastning på 16,5 prosent (-14,1). Foretakets investeringer i rentebærende fond hadde per første halvår avkastning på 1,6 prosent (-5,8), mens anleggsobligasjoner

hadde i perioden avkastning på 1,7 prosent (1,7). Avkastningen på eiendomsinvesteringene var 3,6 prosent, etter en nedskrivning på 22 millioner kroner i kvartalet. Akkumulert er foretakets eiendomsinvesteringer likevel oppskrevet med 10 millioner kroner så langt i år. Andre kvartal isolert, ga aksjeavkastning på 6,6 prosent, renteavkastning på minus 0,1 prosent og 0,9 prosent avkastning på anleggsobligasjoner.

Foretakets økonomiske stilling er god, med solvensmargindekning (SCR) på 222 prosent per utgangen av andre kvartal, sammenlignet med 222 prosent per årsslutt 2022 og 215 prosent etter første kvartal 2023.

Kapital- og fondsforvaltning

KLP Kapitalforvaltning AS utfører verdipapirforvaltningen i KLP-konsernet. Totalt ble det forvaltet 688 milliarder kroner ved utgangen av første halvår, hvorav 163 milliarder kroner for eksterne kunder. Hoveddelen av midlene er forvaltet på vegne av KLP og datterforetakene.

Netto tegning i KLP-fondene var 6,3 milliarder kroner i første halvår. Eksterne kunder hadde en positiv netto nyttegning på 8,1 milliarder kroner i første halvår.

KLP Kapitalforvaltning hadde et resultat før skatt på 3,5 millioner kroner i første halvår.

Bank

KLP Banken konsernet finansierer boliglån og annen kreditt til personkunder (personmarkedet) samt lån til kommuner, fylkeskommuner og foretak som utfører offentlige oppgaver (offentlig marked). Bankens utlånsvirksomhet finansieres med innskudd fra personer og bedrifter, innlån i verdipapirmarkedet og egenkapital. Banken forvalter også et betydelig utlånsvolum finansiert av pensjonsmidler i KLP.

KLP Banken konsernet oppnådde per andre kvartal et driftsresultat før skatt på 121,5 millioner kroner (42,5), hvorav andre kvartal isolert utgjør 68,3 millioner kroner (24,2). Endringen har i hovedsak sammenheng med økte netto renteinntekter i begge forretningsområdene og reduserte tap på finansielle instrumenter. Områdefordelt resultat per andre kvartal gir 87,5 millioner kroner i personmarkedet (21,8) og 34,0 millioner kroner i offentlig marked (20,7).

KLP Banken konsernets utlånsbalanse per 30. juni 2023 var 42,9 milliarder kroner (41,4). Fordelingen mellom personmarkedet og offentlig marked var henholdsvis 23,5 (23,1) og 19,4 (18,3) milliarder kroner.

For KLP forvalter KLP Banken konsernet 2,9 milliarder kroner i boliglån (3,1) og 74,7 milliarder kroner i lån til offentlige låntakere og annen virksomhet (73,1).

Konsern

KLP-konsernet eies av forsikringstakerne på offentlig tjenestepensjon. All verdiskapning tilfaller dermed nåværende eller framtidige forsikringstakere på offentlig tjenestepensjon. Det betyr at disse forsikringstakerne har krav på residualinteressen som består av netto eiendeler i virksomheten. Residualinteressen som tilfaller forsikringstakerne skal vises som gjeld til forsikringstakerne og ikke som

egenkapital. Dette framkommer av regnskapsstandarden IFRS 17 som KLP fra og med 2023 benytter i konsernregnskapet.

Av konsernets forsikringsforpliktelser knyttet til offentlig tjenstepensjon på 707 milliarder kroner per 30.06., består 343 milliarder kroner av residualinteresse som tilhører forsikringstakerne. Resten av forsikringsforpliktelsen består av beste estimat på neddiskonterte, framtidige inn- og utbetalinger knyttet til forsikringskontraktene tillagt risikojustering.

Det vises ellers til note 37 i årsregnskapet for 2022 for ytterligere beskrivelse av overgang til IFRS 17.

Samfunnsansvar

Stemmegivning på generalforsamlinger er at av viktige virkemidlene KLP bruker i sin eierskapsoppfølging, og årets andre kvartal er kjent som høysesongen for generalforsamlinger. I tillegg til å følge foretakets vanlige retningslinjer for stemmegivning har KLP valgt å stemme mot styret i 68 selskaper med høye utslipp av klimagasser eller høy risiko for å bidra til avskoging, hvor selskapene ikke viser tilstrekkelig vilje eller evne til å håndtere risiko og negativ påvirkninger av selskapets aktivitet.

KLP har også fremmet aksjonærforslag sammen med flere andre investorer om bedre skatterapportering for tre olje- og gasselskaper. Resultatene viser at flere investorer er opptatt av å bidra til en positiv utvikling på dette området. I Norge har vi observert en tydelig effekt fra dialogen vi hadde med utvalgte selskaper tidligere i år, hvor nærmere 50 prosent av selskapene har forbedret dokumentasjonen for generalforsamlinger og innrettet seg etter våre forventninger.

Overgangen til en mer naturpositiv økonomi er avgjørende for å klare å stanse og reversere tapet av natur og biologisk mangfold. Mange selskaper, inkludert KLP, jobber med å forstå hvordan de kan implementere og bidra til oppnåelse av FNs naturavtale. KLP har vært med i et prosjekt om naturrisiko i norsk næringsliv. Arbeidet resulterte i en veileder til arbeidet med naturrisiko, som er et hjelpemiddel for selskaper som ønsker å komme i gang med naturpositiv omstilling, og har forslag til kilder for analyse og hvilke steg som må tas for å komme dit.

Grønne havner kan spille en viktig rolle i overgangen til et utslippsfritt samfunn. KLP har sammen med andre utarbeidet et forslag til hvordan kriterier for å få fart på den grønne omstillingen innen havnesektoren kan se ut. Rapporten ble lansert i april.

I skadeselskapet har det vært jobbet med utredning av hvordan bærekraft kan styrkes i forsikringsproduktene, i første omgang for eiendomsprodukter, og hvordan produktene kan tilpasses EUs taksonomikriterier. Det er også fokus på reparasjoner og gjenbruk for å bidra til overgangen til en mer sirkulær økonomi. Det er blant annet startet en pilot på gjenbruk og reparasjon av hjemmeelektronikk. KLP har også avholdt et seminar for forsikringsmeglere med bærekraft som fokusområde.

Fremtidsutsikter og hendelser etter kvartalet

Verden er fortsatt preget av økt geopolitisk spenning og krig i Ukraina. Høyere inflasjon og renter kan gi utfordringer for verdensøkonomien, men kan også gi gode muligheter for å skape avkastningsoverskudd utover rentegarantien for KLP.

Oslo, 25. august 2023

Styret i Kommunal Landspensjonskasse gjensidig forsikringsselskap

TINE SUNDTOFT

Leder

INGUNN TROSHOLMEN

Nestleder

EGIL MATSEN

KJERSTIN FYLLINGEN

ODD HALDGEIR LARSEN

TERJE ROOTWELT

VIBEKE HELDAL

Valgt av og blant de ansatte

ERLING BENDIKSEN

Valgt av og blant de ansatte

Styret signerer digitalt

Resultatregnskap

KLP Konsern

NOTE	MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
3, 5	Resultat fra forsikringstjenester	-72	154	66	398	2 022
	Netto inntekter fra investeringer som måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet	13 760	4 121	41 590	5 324	8 748
	Netto inntekter fra investeringer som ikke måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet	21	-31 656	39	-45 255	-37 425
4	Virkelig verdi justering investeringseiendommer og leieinntekter	-559	5 782	-63	7 043	6 558
	Netto renteinntekter bank	112	87	222	160	371
	Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond	-8 405	12 039	-20 540	19 276	15 966
	Netto investeringsinntekter	4 929	-9 628	21 248	-13 452	-5 783
	Poliseholders andel av endring i virkelig verdi av underliggende enheter	-4 326	16 465	-21 946	31 343	21 992
	Andre forsikringsrelaterte finanskostnader	26	13	6	49	49
5	Netto forsikringsrelaterte finanskostnader	-4 300	16 478	-21 939	31 392	22 040
	Netto forsikringstjenester og finansielt resultat	557	7 004	-625	18 338	18 279
6	Netto kostnader ansvarlig lån og fondsobligasjonslån	-84	-294	-551	-134	-169
	Driftskostnader	-306	-254	-621	-564	-1 159
	Andre inntekter	9	224	17	260	305
	Andre kostnader	-123	-38	-214	-39	-25
	Resultat før skatt	53	6 643	-1 995	17 861	17 232
	Skattekostnader ¹	-431	-200	-761	-384	-826
	Resultat	-377	6 443	-2 756	17 478	16 405
12	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger					
	- ytelser til ansatte	365	-361	396	65	132
	Skatt på poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	-57	57	-62	-10	-17
	Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	308	-303	334	55	115
	Revaluering eiendommer til bruk i egen virksomhet	-113	146	-121	189	-43
4	Valutaomregning utenlandske eiendommer	155	1 257	2 470	312	148
	Skatt på poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet	28	-37	30	-47	11
	Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt	70	1 367	2 379	453	116
	Sum utvidet resultat	378	1 063	2 713	508	231
	Totalresultat	0	7 506	-43	17 986	16 637
	¹ Andelseieres andel av skattekostnad i konsoliderte verdipapirfond	-117	-103	-204	-183	-359

Balanse

KLP Konsern

NOTE	MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
	Utsatt skattefordel	35	57	48
	Andre immaterielle eiendeler	1 234	926	1 049
	Varige driftsmidler	2 485	2 888	2 633
	Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	5 745	5 594	5 456
4, 9	Investeringseiendom	96 070	95 851	93 992
5	Gjenforsikringskontrakt eiendel	728	314	736
7, 9	Rentebærende verdipapirer og andre gjeldsinstrumenter til virkelig verdi	362 781	170 920	181 802
7	Rentebærende verdipapirer og andre gjeldsinstrumenter til amortisert kost	2 217	196 621	198 752
7, 9	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til virkelig verdi over resultat	77 618	28	0
7	Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til amortisert kost	44 288	120 141	121 360
7, 9	Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultat	336 111	275 423	282 399
7, 9	Finansielle derivater	3 868	1 560	6 820
7	Fordringer	19 829	26 104	1 700
	Kontanter og bankinnskudd	3 301	3 773	3 321
	SUM EIENDELER	956 311	900 199	900 068
7, 8	Fondsobligasjonslån	1 540	1 550	1 428
7, 8	Ansvarlig lån	3 346	3 026	3 147
12	Pensjonsforpliktelser	469	860	815
5	Forsikringsforpliktelser med rett til residualverdi	707 059	666 354	686 780
5	Andre forsikringsforpliktelser	3 776	3 006	3 181
7, 8	Utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett	30 606	31 441	32 430
7, 8	Gjeld til kredittinstitusjoner	4 368	5 916	6 683
7, 8	Gjeld til og innskudd fra kunder	14 524	13 465	13 779
7	Finansielle derivater	4 853	9 998	3 158
	Utsatt skatt	1 144	1 461	1 153
14	Annen kortsiktig gjeld	24 250	26 665	4 233
	Egenkapital	-3 684	9 800	8 450
	Andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond	164 060	126 656	134 831
	SUM EGENKAPITAL OG GJELD	956 311	900 199	900 068
	Betingede forpliktelser	33 096	27 001	31 083

Egenkapitaloppstilling

KLP Konsern

2023 MILLIONER KRONER	Egenkapital
Egenkapital 31.12.2022	8 450
Prinsippendring 01.01.2023, IFRS 9 ¹	-12 037
Egenkapital 01.01.2023	-3 587
Resultat	-2 756
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	334
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt	2 379
Sum utvidet resultat	2 713
Sum totalresultat	- 43
Andre endringer	- 55
Egenkapital 30.06.2023	-3 684

2022 MILLIONER KRONER	Egenkapital
Egenkapital 31.12.2021	40 732
Prinsippendring 01.01.2022, IFRS 17 ¹	-48 918
Egenkapital 01.01.2022	-8 186
Resultat	17 478
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	55
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt	453
Sum utvidet resultat	508
Sum totalresultat	17 986
Egenkapital 30.06.2022	9 800

2022 MILLIONER KRONER	Egenkapital
Egenkapital 31.12.2021	40 732
Prinsippendring 01.01.2022, IFRS 17 ¹	-48 918
Egenkapital 01.01.2022	-8 186
Resultat	16 405
Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	115
Poster som senere vil bli omklassifisert til resultatet når særlige vilkår er oppfylt	116
Sum utvidet resultat	231
Sum totalresultat	16 637
Egenkapital 31.12.2022	8 450

¹ For mer informasjon, se Årsregnskapet 2022, note 37, punkt 371.11 og 37.2.5 Overgangseffekter.

Kontantstrømoppstilling

KLP Konsern

MILLIONER KRONER	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2023 -31.03.2023	01.01.2022 -31.12.2022	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2022 -30.06.2022
Netto kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter	-3 581	116	36 130	42 855	40 710
Netto kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter ¹	-252	-113	-346	-250	-173
Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter ²	3 812	-347	-35 851	-42 493	-40 153
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	-21	-344	-66	113	385
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	3 321	3 321	3 388	3 388	3 388
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	3 301	2 978	3 321	3 500	3 773

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto innbetaling av egenkapitaltilskudd, opptak og nedbetaling av gjeld, samt innbetaling fra andelseiere i konsoliderte fond.

Noter til regnskapet

KLP Konsern

Note 1 **Regnskapsprinsipper og -estimer**

Regnskapsprinsipper

Regnskapet i denne delårsrapporten viser konsernregnskapet og selskapsregnskapet til Kommunal Landspensjonskasse (KLP) for perioden 01.01.2023 – 30.06.2023. Regnskapet er ikke revidert.

Den delen av delårsrapporten som gjelder konsernregnskapet er utarbeidet i henhold til IAS 34 Delårsrapportering.

Det er to nye regnskapsstandarder som har trådt i kraft for regnskapsåret som startet 01.01.2023, og som er tatt i bruk av konsernet. Dette gjelder IFRS 17 Forsikringskontrakter og IFRS 9 Finansielle instrumenter. IFRS 17 har krav om sammenligningstall for 2022, så implementeringseffekten av denne standarden på minus 4,9 milliarder kroner etter skatt, ble ført mot konsernets egenkapital 01.01.2022. IFRS 9 har ikke krav om sammenligningstall, så implementeringseffekten av denne standarden på minus 12,0 milliarder kroner, ble ført mot konsernets egenkapital den 01.01.2023. Endelige tall for implementeringseffekten for IFRS 9 er redusert med 1,6 milliarder kroner i forhold til våre foreløpige estimer oppgitt i årsrapporten for 2022. Endringen relaterer seg til effekt av endring i målemetode. For mer informasjon om regnskapsprinsippene tilknyttet disse standardene og overgangseffekter henvises det til konsernets årsrapport for 2022, note 37.

Det er ikke foretatt andre endringer i regnskapsprinsippene som har hatt betydning for delårsregnskapet per 30.06.2023. Det vises til konsernets årsrapport for 2022 for nærmere beskrivelse av regnskapsprinsipper.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2022. Årsrapporten er tilgjengelig på klp.no.

Regnskapsestimer

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet er det utøvet skjønn og benyttet estimer og forutsetninger som påvirker regnskapstallene. Faktiske tall kan derfor avvike fra benyttede estimer.

Måling av forsikringskontrakter under IFRS 17 medfører bruk av en del nye parametere som er beheftet med betydelig usikkerhet. De viktigste for de ulike virksomhetsområdene er:

Livsforsikringsvirksomheten

- Alle kontantstrømmer som følger av forsikringskontraktene, og som er innenfor kontraktens grense, inkluderes i måling av forsikringskontrakten. Framtidige kontantstrømmer

er beregnet med forutsetninger om årlig framtidig lønnsvekst/regulering som hentes fra en framskriving av NAM modellen (Norwegian Aggregate Model). Modellen foretar en makroframskriving av sentrale økonomiske størrelser år for år basert på den økonomiske situasjonen per måletidspunktet.

- Kontantstrømmene er beregnet med beste estimat for dødelighet og uførhet.
- Kontantstrømmene neddiskonteres med en rentekurve som hensyntar tidsverdien av penger og finansiell risiko som ikke er inkludert i estimerte kontantstrømmer. Diskonteringsrentekurven for IFRS 17 er fastsatt med basis i EIOPAs rentekurve med et illikviditetspåslag.
- Risikojusteringen for ikke-finansiell risiko er beregnet utfra livsforsikringsvirksomhetens risikoappetitt og et 95 % konfidensnivå til å utgjøre 7,77 % av forsikringsforpliktelsen i 2023.

Skadeforsikringsvirksomheten

- Erstatningsavsetningene estimeres med utgangspunkt i virksomhetens historiske utbetalingsmønster.
- Erstatningsavsetningen neddiskonteres med en rentekurve som hensyntar tidsverdien av penger og finansiell risiko som ikke er inkludert i estimerte utbetalinger. Rentekurven er fastsatt med basis i EIOPAs rentekurve med et illikviditetspåslag.

Forsikringsinntektene i IFRS 17 tilsvarer proratarisk opptjent premie med en justering for sesongvariasjon.

- Sesongvariasjonene er estimert på bakgrunn av virksomhetens historiske variasjon i påløpte erstatninger gjennom året.

Det er også innført risikojustering.

- Risikojusteringen er fastsatt på bakgrunn av virksomhetens risikoappetitt.
- Risikojusteringen tilsvarer et tillegg i forsikringstekniske avsetninger som medfører at disse med 75 % sannsynlighet er tilstrekkelige til å dekke alle forsikringstekniske forpliktelser.
- Risikojusteringen for ikke -finansiell risiko er beregnet utfra skadeforsikringsvirksomhetens risikoappetitt og et 75 % konfidensnivå, utgjør 4,3 % av forsikringsforpliktelsene i 2023.

For mer informasjon henvises det til konsernets årsregnskap for 2022 note 37.

Note 2 Segmentinformasjon

MILLIONER KRONER	Kollektiv pensjon offentlig			Skadeforsikring			Bank			Kapitalforvaltning		
	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
Resultat fra forsikringstjenester	-182	32	1 374	152	305	457	0	0	0	0	0	0
Netto finansinntekter fra investeringer	22 419	-13 649	-7 050	200	-111	-91	212	125	345	7	-3	0
Poliseholders andel av endring i virkelig verdi av underliggende enheter	-21 946	33 029	23 494	0	49	0	0	0	0	0	0	0
Andre forsikringsrelaterte finanskostnader	0	0	0	6	0	49		0	0		0	0
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Netto forsikringstjenester og finansielt resultat	291	19 412	17 818	358	244	414	212	125	345	7	-3	0
Netto kostnader ansvarlig lån og fondsobligasjonslån	-551	-134	-169	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Driftskostnader	0	0	-1	-174	-156	-310	-132	-123	-245	-285	-336	-602
Andre inntekter	-4	241	482	5	1	7	45	42	84	282	310	607
Andre kostnader	60	71	-8	0	0	0	-3	-2	-4	0	0	0
Resultat før skatt	-205	19 590	18 122	189	88	111	121	42	180	4	-30	5
Skattekostnader	-172	19	-115	-58	-24	-53	16	18	-17	-1	7	-2
Resultat etter skatt	-377	19 609	18 007	131	65	59	138	60	163	3	-22	3
Endring i utvidet resultat	334	55	115	42	7	19	17	3	11	33	6	11
Totalresultat	-43	19 664	18 122	174	71	77	155	63	174	36	-17	14
Eiendeler	732 932	710 649	709 219	6 868	5 884	5 869	49 557	48 704	50 511	609	605	635
Gjeld	736 614	699 004	699 115	4 325	3 516	3 675	46 485	46 149	47 544	180	243	241

MILLIONER KRONER	Øvrige			Elimineringer			Sum		
	01.01.2023	01.01.2022	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2022	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2022	01.01.2022
	-30.06.2023	-30.06.2022	-31.12.2022	-30.06.2023	-30.06.2022	-31.12.2022	-30.06.2023	-30.06.2022	-31.12.2022
Resultat fra forsikringstjenester	0	0	0	96	61	191	66	398	2 022
Netto finansinntekter fra investeringer	0	0	0	18 951	-19 090	-14 953	41 788	-32 728	-21 749
Poliseholders andel av endring i virkelig verdi av underliggende enheter	0	0	0	0	-1 735	-1 502	-21 946	31 343	21 992
Andre forsikringsrelaterte finanskostnader	0	0	0	0	49	0	6	49	49
Andelseiers verdiendring i konsoliderte verdipapirfond	0	0	0	-20 540	19 276	15 966	-20 540	19 276	15 966
Netto forsikringstjenester og finansielt resultat	0	0	0	-1 492	-1 440	-298	-625	18 338	18 279
Netto kostnader ansvarlig lån og fondsobligasjonslån	0	0	0	0	0	0	-551	-134	-169
Driftskostnader	-6	-6	-11	-25	57	9	-621	-564	-1 159
Andre inntekter	6	7	12	-317	-340	-887	17	260	305
Andre kostnader	0	0	0	-271	-108	-13	-214	-39	-25
Resultat før skatt	0	1	2	-2 105	-1 831	-1 189	-1 995	17 861	17 232
Skattekostnader	0	0	0	-546	-404	-639	-761	-384	-826
Resultat etter skatt	0	1	1	-2 651	-2 234	-1 828	-2 756	17 478	16 405
Endring i utvidet resultat	1	0	0	2 286	438	76	2 713	508	231
Totalresultat	1	1	2	-365	-1 796	-1 753	-43	17 986	16 637
Eiendeler	11	10	11	166 335	134 347	133 825	956 311	900 199	900 068
Gjeld	2	3	3	172 390	141 484	141 039	959 995	890 399	891 618

KLP konsernets virksomhet er inndelt i de fem områdene kollektiv pensjon offentlig, skadeforsikring, bank, kapitalforvaltning og øvrige. All virksomhet er rettet mot kunder i Norge.

KOLLEKTIV PENSJON OFFENTLIG

Kommunal Landspensjonskasse tilbyr kollektiv offentlig tjenestepensjon.

SKADEFORSIKRING

KLP Skadeforsikring AS tilbyr ting- og personskadeprodukter til arbeidsgivere innen offentlig og privat sektor. I tillegg tilbys et bredt spekter av standard forsikringsprodukter til personmarkedet.

BANK

KLPs bankvirksomhet omfatter foretakene KLP Banken AS og dets heleide datterforetak; KLP Kommunekreditt AS og KLP Boligkreditt AS. Bankvirksomheten omfatter tjenester som innskudd og utlån til personmarkedet, kredittkort, samt utlån med offentlig garanti.

KAPITALFORVALTNING

Kapitalforvaltning tilbys fra foretaket KLP Kapitalforvaltning AS. Foretaket tilbyr et bredt utvalg av verdipapirfond både til personkunder og institusjonelle kunder. Verdipapirforvaltningen har en samfunnsansvarlig profil.

ØVRIGE

Øvrige segmenter består av KLP Forsikringservice AS som tilbyr et bredt tjenestespekter til kommunale pensjonskasser.

Note 3 Resultat fra forsikringstjenester

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
Forsikringsinntekter	776	891	1 823	1 864	8 333
Forsikringskostnader	-773	-754	-1 695	-1 465	-6 729
Gjenforsikringsinntekter (+)/kostnader (-)	-76	17	-62	-1	418
Resultat fra forsikringstjenester	-72	154	66	398	2 022

Note 4 Investerings eiendommer

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
Netto leieinntekter	880	756	1 809	1 546	3 219
Endring i virkelig verdi	-1 439	5 026	-1 871	5 497	3 338
Netto inntekter fra investerings eiendom	-559	5 782	-63	7 043	6 558
Valutaomregning utenlandske eiendommer (føres i utvidet resultat)	155	1 257	2 470	312	148
Netto inntekter fra investerings eiendom inkludert valutaomregning	-404	7 039	2 407	7 355	6 706

MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
Bokført verdi 01.01.	93 992	89 535	89 535
Verdiregulering inkl. valutaomregning	598	5 809	3 486
Netto tilgang	1 501	518	991
Øvrige endringer	-22	-11	-20
Bokført verdi	96 070	95 851	93 992

Note 5 Forsikringstekniske forhold

Fra og med 2023 rapporterer konsernet forsikringsforpliktelse etter IFRS 17. Standarden krever sammenligningstall ett år tilbake, slik at åpningsbalansen etter ny standard blir 01.01.2022.

Nedenfor vises overgangen fra forsikringsforpliktelsen etter tidligere regler til nye regler:

NOK MILLIONER	
Forsikringsforpliktelser med rett til residualverdi:	
Opptjente pensjonsytelser med avtalens beregningsgrunnlag og grunnlagsrente (brutto premiereserve) 31.12.2021	486 277
Administrasjonsreserve og reserve knyttet til inntrådte, ikke rapporterte erstatninger og reserver knyttet til rapporterte, ikke oppgjorte erstatninger	-18 737
Netto premiereserve 31.12.2021	467 540
Netto flyttingav oppgjente premiereserver 01.01.2022	-3 318
Opptjente pensjonsytelser med avtalens beregningsgrunnlag og grunnlagsrente (netto premiereserve)	464 222
Opptjente pensjonsytelser med beste estimat beregningsgrunnlag og diskonteringskurve for IFRS 17	403 400
Kontantstrømmer knyttet til framtidig premier og tilhørende opptjening av pensjonsytelser og andre kontantstrømmer innenfor kontraktens grense med beste estimat beregningsgrunnlag, lønnsvekstkurve og kiskonteringskurve for IFRS 17*	-30 089
Premiefondsald	41 006
Beste estimat pensjonforpliktelse 01.01.2022 før risikjustering	414 317
Risikjustering	35 107
Beste estimat pensjonforpliktelse 01.01.2022 inkludert risikjustering	449 424
Residualverdi	248 260
Forsikringsforpliktelser 01.01.2022	697 684

* Andre kontantstrømmer består av omkostningspremier, omkostninger, rentegarantipremier, egenkapitaltilskudd og tilførsel premiefond

NOK MILLIONER			
Andre forsikringsforpliktelser	LRC*	LIC*	LIC Reassurance
Avsetning 31.12.2021/01.01.2022	236	2 382	335
Effekt av sesongvariasjon	9	0	0
Diskontering	0	-134	-7
Avsetning 01.01.2022 før risikjustering	245	2 248	328
Risikjustering	0	95	13
Avsetning 01.01.2022 inkludert risikjustering	245	2 343	341

LRC = Liability for remaining coverage

LIC = Liability for incurred claims

Periodens endring i forsikringsforpliktelse:

NOK MILLIONER	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikjustering for ikke finansiell risiko	Residualverdi	Sum
Inngående balanse 01.01.2023 Forsikringsforpliktelse med rett til residualverdi	322 226	27 304	337 250	686 780
Endringer relatert til leverte forsikringstjenester				
Endring i risikjustering for ikke finansiell risiko for avløpt risiko	0	158	0	158
Erfaringsbasert justering ikke relatert til fremtidige forsikringstjenester	24	0	0	24
Resultat fra forsikringstjenester	24	158	0	182
Endring i risikjustering for ikke finansiell risiko i starten av perioden		-2 257	2 257	0
Påløpt rente	6 745	524	-7 269	0
Resultatførte frigjorte kontantstrømmer	3 923	0	0	3 923
Endring i estimater knyttet til framtidig forsikringstjeneste	12 451	968	-13 419	0
Endringer av diskonteringsrentekurven	-5 596	-435	6 031	0
Resultat tilført poliseholderes residualverdi	0	0	18 022	18 022
Forsikringsrelaterte finanskostnader	17 524	-1 200	5 622	21 946
Premier	659	0	0	659
Erstatninger og andre forsikringsservice kostnader (inkl. investeringskomponenter)	-2 569	0	0	-2 569
Sum kontantstrømmer	-1 910	0	0	-1 910
Andre endringer	0	0	61	61
Utgående balanse 30.06.2023 Forsikringsforpliktelse med rett til residualverdi	337 863	26 262	342 933	707 059

NOK MILLIONER	Avsetning for inntrufne skader (LIC)			Sum
	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikjustering for inntrufne skader	Avsetning for gjenværende dekning (LRC)	
Inngående balanse 01.01.2023 Andre forsikringsforpliktelse	2 790	115	276	3 181
Forsikringsinntekter	0	0	-1 230	-1 230
Erstatninger	1 013	41	0	1 054
Kostnader	77	3	0	80
Andre endringer relatert til leverte forsikringstjenester		-14	0	-14
Endringer relatert til tidligere leverte forsikringstjenester	-78	-26	0	-104
Forsikrings service kostnader	1 012	4	0	1 016
Resultat fra forsikringstjenester	1 012	4	-1 230	-214
Forsikringsrelaterte finanskostnader	5	3	0	8
Premier	-985	0	0	-985
Erstatninger og andre forsikringsservice kostnader	0	0	1 828	1 828
Sum kontantstrømmer	-985	0	1 828	843
Andre endringer	-4	0	-38	-41
Utgående balanse 30.06.2023 Andre forsikringsforpliktelse	2 817	122	837	3 776

NOK MILLIONER	Avsetning for inntrufne skader (LIC)		Avsetning for gjenværende dekning (LRC)	Sum
	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikojustering for inntrufne skader		
Inngående balanse 01.01.2023 Gjenforsikringskontrakter som er eiendeler	705	30	0	736
Premie betalt til gjenforsikring	0	0	-80	-80
Innkrevning ifm med inntrufne hendelser og utgifter til forsikringstjenester	55	3	0	58
Gjenforsikringskostnader - relatert til tidligere leverte tjenester	-36	-4	0	-40
Forsikringservice kostnader	19	-1	0	18
Resultat fra forsikringstjenester	19	-1	-80	-62
Forsikringsrelaterte finanskostnader	6	8	0	14
Premier	-50	0	82	32
Sum kontantstrømmer	-50	0	82	32
Andre endringer	7	0	0	7
Utgående balanse 30.06.2023 Gjenforsikringskontrakter som er eiendeler	688	38	3	728

NOK MILLIONER	Forsikringsforpliktelser med rett til residualverdi	Andre forsikringsforpliktelser	Gjenforsikring	Konserninterne eliminerings	Sum
Spesifikasjon av resultatposter per produktgruppe 2. kvartal 2023					
Resultat fra forsikringstjenester	-182	214	-62	96	66
Forsikringsrelaterte finanskostnader	-21 946	-8	14	0	-21 939

NOK MILLIONER	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikojustering for ikke finansiell risiko	Residualverdi	Sum
Inngående balanse 01.01.2022 Forsikringsforpliktelser med rett til residualverdi	414 317	35 107	248 260	697 685
Endringer relatert til leverte forsikringstjenester				
Endring i risikojustering for ikke finansiell risiko for avsløpt risiko	0	30	0	30
Erfaringsbasert justering ikke relatert til fremtidige forsikringstjenester	-61	0	0	-61
Resultat fra forsikringstjenester	-61	30	0	-32
Endring i risikojustering for ikke finansiell risiko i starten av perioden	0	0		
Påløpt rente	3 479	295	-3 774	0
Resultatførte frigjorte kontantstrømmer	-1 319	0	0	-1 319
Endring i estimater knyttet til framtidig forsikringstjeneste	2 068	175	-2 243	0
Endringer av diskonteringsrentekurven	-98 213	-8 322	106 535	0
Resultat tilført poliseholderes residualverdi	0	0	-31 710	-31 710
Forsikringsrelaterte finanskostnader	-93 985	-7 852	68 807	-33 029
Premier	14 968	0	0	14 968
Erstatninger og andre forsikringservice kostnader (inkl. investeringskomponenter)	-13 238	0	0	-13 238
Sum kontantstrømmer	1 730	0	0	1 730
Utgående balanse 30.06.2022 Forsikringsforpliktelser med rett til residualverdi	322 001	27 285	317 068	666 354

NOK MILLIONER	Avsetning for inntrufne skader (LIC)		Avsetning for gjenværende dekning (LRC)	Sum
	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikojustering for inntrufne skader		
Inngående balanse 01.01.2022 Andre forsikringsforpliktelser	2 266	95	225	2 586
Forsikringsinntekter		0	-1 071	-1 071
Erstatninger	781	30	0	812
Kostnader	66	2	0	69
Andre endringer relatert til leverte forsikringstjenester		-12	0	-12
Endringer relatert til tidligere leverte forsikringstjenester	-82	-22	0	-104
Forsikrings service kostnader	766	-1	0	765
Resultat fra forsikringstjenester	766	-1	-1 071	-307
Forsikringsrelaterte finanskostnader	-47	-4	0	-51
Premier	-823	0		-823
Erstatninger og andre forsikrings service kostnader		0	1 629	1 629
Sum kontantstrømmer	-823	0	1 629	806
Andre endringer	-6	0	-22	-29
Utgående balanse 30.06.2022 Andre forsikringsforpliktelser	2 156	90	760	3 006

NOK MILLIONER	Avsetning for inntrufne skader (LIC)		Avsetning for gjenværende dekning (LRC)	Sum
	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikojustering for inntrufne skader		
Inngående balanse 01.01.2022 Gjenforsikringskontrakter som er eiendeler	328	13	-1	340
Premie betalt til gjenforsikring	0	0	-48	-48
Innkrevning ifm med inntrufne hendelser og utgifter til forsikringstjenester	40	2	0	42
Gjenforsikringskostnader - relatert til tidligere leverte tjenester	8	-3	0	5
Forsikrings service kostnader	49	-1	0	47
Resultat fra forsikringstjenester	49	-1	-48	-1
Forsikringsrelaterte finanskostnader	-2	0	0	-2
Premier		0	53	53
Tilbakebetalinger	-85	0	0	-85
Sum kontantstrømmer	-85	0	53	-33
Andre endringer	9	0	0	9
Utgående balanse 30.06.2022 Gjenforsikringskontrakter som er eiendeler	298	12	4	313

NOK MILLIONER	Forsikringsforpliktelser med rett til residualverdi	Andre forsikringsforpliktelser	Gjenforsikring	Konserninterne eliminerings	Sum
Spesifikasjon av resultatposter per produktgruppe 2. kvartal 2022					
Resultat fra forsikringstjenester	32	307	-1	61	398
Forsikringsrelaterte finanskostnader	33 029	51	-2	-1 686	31 392

NOK MILLIONER	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikjustering for ikke finansiell risiko	Residualverdi	Sum
Inngående balanse 01.01.2022 Forsikringsforpliktelse med rett til residualverdi	414 317	35 107	248 260	697 685
Endringer relatert til leverte forsikringstjenester				
Endring i risikjustering for ikke finansiell risiko for avløpt risiko	-1 541	167	0	-1 374
Erfaringsbasert justering ikke relatert til fremtidige forsikringstjenester	0	0	0	0
Resultat fra forsikringstjenester	-1 541	167	0	-1 374
Endring i risikjustering for ikke finansiell risiko i starten av perioden				
Påløpt rente	7 055	598	-7 653	0
Resultatførte frigjorte kontantstrømmer	-10 456	0	0	-10 456
Endring i estimater knyttet til framtidig forsikringstjeneste	2 689	228	-2 917	0
Endringer av diskonteringsrentekurven	-103 802	-8 796	112 597	0
Resultat tilført poliseholderes residualverdi			-13 038	-13 038
Forsikringsrelaterte finanskostnader	-104 513	-7 970	88 990	-23 494
Premier	53 502	0	0	53 502
Erstatninger og andre forsikringservice kostnader (inkl. investeringskomponenter)	-39 539	0	0	-39 539
Sum kontantstrømmer	13 963			13 963
Utgående balanse 31.12.2022 Forsikringsforpliktelse med rett til residualverdi	322 226	27 304	337 250	686 780

NOK MILLIONER	Avsetning for inntrufne skader (LIC)			Sum
	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikjustering for inntrufne skader	Avsetning for gjenværende dekning (LRC)	
Inngående balanse 01.01.2022 Andre forsikringsforpliktelser	2 266	95	225	2 586
Forsikringsinntekter			-2 200	-2 200
Erstatninger	2 068	80	0	2 148
Kostnader	153	5	0	159
Andre endringer relatert til leverte forsikringstjenester	0	-31	0	-31
Endringer relatert til tidligere leverte forsikringstjenester	-84	-30	0	-113
Forsikrings service kostnader	2 138	25	0	2 162
Resultat fra forsikringstjenester	2 138	25	-2 200	-38
Forsikringsrelaterte finanskostnader	-44	-5	0	-48
Premier	0	0	0	0
Erstatninger og andre forsikringservice kostnader	-1 570	0	2 265	694
Sum kontantstrømmer	-1 570	0	2 265	694
Andre endringer	-1	0	-13	-13
Utgående balanse 31.12.2022 Andre forsikringsforpliktelser	2 790	115	276	3 181

NOK MILLIONER	Avsetning for inntrufne skader (LIC)			Sum
	Estimat på nåverdien av fremtidige kontantstrømmer	Risikjustering for inntrufne skader	Avsetning for gjenværende dekning (LRC)	
Inngående balanse 01.01.2022 Gjenforsikringskontrakter som er eiendeler	328	13	-1	340
Premie betalt til gjenforsikring			-97	-97
Innkrevning ifm med inntrufne hendelser og utgifter til forsikringstjenester	475	21	0	497
Gjenforsikringskostnader - relatert til tidligere leverte tjenester	23	-4	0	19
Forsikringservice kostnader	498	17	0	515
Resultat fra forsikringstjenester	498	17	-97	418
Forsikringsrelaterte finanskostnader	0	0	0	0
Premier		0	98	98
Tilbakebetalinger	-122	0	0	-122
Sum kontantstrømmer	-122	0	98	-24
Andre endringer	1	0	0	1
Utgående balanse 31.12.2022 Gjenforsikringskontrakter som er eiendeler	705	30	0	736

NOK MILLIONER	Forsikringsforpliktelse med rett til residualverdi	Andre forsikringsforpliktelse	Gjenforsikring	Konserninterne eliminerings	Sum
Spesifikasjon av resultatposter per produktgruppe 4. kvartal 2022					
Resultat fra forsikringstjenester	1 374	-1 091	418	191	893
Forsikringsrelaterte finanskostnader	23 494	48	0,1	-1 502	22 040

Viktige forutsetninger

Diskonteringskurve for IFRS 17

Forventede kontantstrømmer fra forsikringskontraktene vil forfalle på ulike tidspunkter framover i tid. De framtidige kontantstrømmene neddiskonteres derfor til balansedagens verdi med en rentekurve som fastsettes på balansedagen. Diskonteringskurven for IFRS 17 er i hovedtrekk fastsatt etter de samme prinsipper som den kurve EIOPA beregner til Solvens II-formål. Hovedforskjellen er at EIOPAs estimat for valatilitetsjustering erstattes med et estimat for illikviditetspreien i obligasjonsmarkedet, og denne kalibreres til illikviditetsgraden til KLPS forpliktelse.

Nedenfor oppis utvalgte verdier av diskonteringskurver for IFRS 17:

År	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
1	5,453 %	3,649 %	4,226 %
2	5,099 %	3,474 %	4,040 %
3	4,663 %	3,712 %	3,891 %
4	4,342 %	3,971 %	3,843 %
5	4,174 %	4,108 %	3,901 %
10	4,033 %	4,090 %	4,260 %
15	3,867 %	3,904 %	4,012 %
25	3,670 %	3,683 %	3,722 %
50	3,524 %	3,524 %	3,526 %
75	3,503 %	3,503 %	3,503 %
100	3,500 %	3,500 %	3,500 %

Lønnsvekstkurve

Framtidige kontantstrømmer innenfor kontraktens grense er beregnet med forutsetninger om årlig framtidig lønnsvekst/regulering som angitt i tabell under.

Lønnsvekstkurven er framskrevet av NAM-modellen (Norwegian aggregate model) som foretar en makroframskrivning av sentrale økonomiske størrelser (lønnsvekst, inflasjon mm) år for år.

År	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
1	5,3 %	3,7 %	4,5 %
5	4,0 %	5,1 %	4,3 %
10	3,3 %	4,1 %	3,8 %
15	2,9 %	3,6 %	3,3 %
25	3,3 %	3,4 %	3,4 %
50	3,5 %	3,4 %	3,4 %
80	3,5 %	3,4 %	3,4 %

Sensitivitet - diskonteringskurven etter IFRS 17

For forsikringskontrakter med rett til residualverdi, vil renteendringer ha stor betydning på beste estimat pensjonsforpliktelse.

NOK MILLIONER	
Beste estimat pensjonsforpliktelse	
Beregnet med rentekurven per 30.06	337 863
Alle rentesatser i diskonteringsrentekurven økes med 0,5%-poeng	234 169
Alle rentesatser i diskonteringsrentekurven reduseres med 0,5%-poeng	498 544

Note 6 Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
ANSVARLIGE LÅN					
Rentekostnader	-41	-36	-82	-64	-131
Verdiendringer	-108	-176	-319	-88	-143
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån	-149	-213	-401	-152	-274
FONDSOBLIGASJONSLÅN					
Rentekostnader	-19	-20	-38	-36	-72
Verdiendringer	85	-61	-112	54	176
Sum rentekostnad og verdiendring fondsobligasjonslån	66	-81	-150	19	104
Sum rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån	-84	-294	-551	-134	-169

Noten gir en spesifisering av linjen «Rentekostnad og verdiendring ansvarlige lån og fondsobligasjonslån» fordelt på rentekostnader og verdiendring i periodene angitt. Verdiendringene kommer i stor grad av at lånene er denominert i utenlandsk valuta. Det ansvarlige lånet er denominert i euro, mens fondsobligasjonslånet er utstedt i japanske yen.

Note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand. Dersom markedet for verdipapiret ikke er aktivt, eller verdipapiret ikke er notert på børs eller tilsvarende, benytter konsernet verdsettelsesteknikker for å fastsette virkelig verdi. Disse baseres bl.a. på informasjon om nylige gjennomførte transaksjoner på forretningsmessige vilkår, henvisning til omsetning av lignende instrumenter og prising ved hjelp av eksterne rentekurver og rentedifferansekurver. Estimatenes bygger i størst mulig grad på eksterne observerbare markedsdata, og i liten grad på selskaps-spesifikk informasjon.

For denne noten kan kategoriseringen av finansielle instrumenter deles opp i tre ulike nivåer; balanseklassifisering, regnskapsklassifisering og type instrument. Det er siste kategori, type instrument, hvor det gis informasjon på hvordan virkelig verdi er utledet.

FINANSIELLE INSTRUMENTER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

Denne kategorien inkluderer:

- Rentebærende verdipapirer og andre gjeldsinstrumenter som måles til amortisert kost
- Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til amortisert kost
- Gjeld til og innskudd kunder (forpliktelse)
- Annen utstedt gjeld (forpliktelse)

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente metode. Internrenten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer over forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader samt eventuell restverdi ved utløpet av forventet løpetid. Amortisert kost er nåverdien av disse kontantstrømmene neddiskontert med internrenten. I denne noten opplyses det forøvrig om virkelig verdi på de finansielle instrumentene som måles til amortisert kost.

FINANSIELLE INSTRUMENTER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

Denne kategorien inkluderer:

- Egenkapitalinstrumenter
- Rentebærende verdipapirer og andre gjeldsinstrumenter som måles til virkelig verdi
- Utlån kommuner, bedrifter og personkunder til virkelig verdi
- Derivater (eiendeler og forpliktelser)
- Gjeld til kredittinstitusjoner (forpliktelse)
- Ansvarlig lånekapital (forpliktelse)

Nedenfor er det listet hvilke ulike typer finansielle instrumenter som faller inn under de ulike regnskapskategoriene og hvordan virkelig verdi blir beregnet.

- RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER OG ANDRE GJELDSINSTRUMENTER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

a) Utenlandske rentepapirer

Utenlandske rentepapirer prises i hovedregel på bakgrunn av priser innhentet fra indekssleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom flere ulike kilder for å fange opp eventuelle feil. Følgende kilder benyttes:

- Bloomberg Barclays Indices
- Bloomberg

Bloomberg Barclays Indicies har førsteprioritet (de dekker henholdsvis utenlandsk stat og utenlandsk kreditt). Deretter benyttes Bloomberg med bakgrunn i Bloomborgs priskilde Business Valuator Accredited in Litigation (BVAL). BVAL inneholder verifiserte priser fra Bloomberg.

b) Norske rentepapirer - stat

Til prising av norske statsobligasjoner benyttes Nordic Bond Pricing som primærkilde. Kursene sammenlignes med kursene fra Bloomberg for å avdekke eventuelle feil.

c) Norske rentepapirer – annet enn stat

Norske rentepapirer unntatt stat prises hovedsakelig direkte på kurser fra Nordic Bond Pricing. De papirene som ikke inngår hos Nordic Bond Pricing, prises teoretisk. Teoretisk pris skal baseres på antatt nåverdi ved salg av posisjonen. Diskontering gjøres ved å benytte en nullkupongkurve. Nullkupongkurven oppjusteres med en kredittspread som skal hensynta obligasjonens risiko. Kredittspreaden beregnes ut fra en spreadkurve hvor obligasjonens durasjon hensyntas. Nordic Bond Pricing er hovedkilde for spreadkurver. Disse leverer selskapsspesifikke kurver og kurver for norske sparebanker, kommuner og kraft. Sparebanker har ulike spreadkurver basert på forvaltningskapital.

For foretak hvor Nordic Bond Pricing ikke leverer spreadkurver, benyttes spreadkurver fra tre norske banker. Når spreadkurver er tilgjengelig fra flere av disse bankene, benyttes et likevektet gjennomsnitt. Dersom en obligasjon mangler en passende spreadkurve, benyttes spread fra en sammenlignbar obligasjon fra samme utsteder.

d) Rentepapirer utstedt av utenlandske foretak, men denominert i kroner

Virkelig verdi beregnes etter samme hovedprinsippene som for norske rentepapirer beskrevet ovenfor.

e) Fordringer på kredittinstitusjoner

Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

f) Utlån til kommuner og foretak med kommunal garanti

Fordringene verdsettes ved hjelp av en verdsettelsesmodell som benytter relevante kredittpåslagsjusteringer innhentet i markedet. For garanterte utlån beregnes virkelig verdi som neddiskontert kontantstrøm basert på samme rentekurve som direktelånene, men kredittmarginen er justert til markedsnivå for aktuell kombinasjon av garantistkategori og garantiform. Garantisten er enten stat, fylkeskommune, kommune eller bank.

g) Lån med sikkerhet i pant

Prinsippene for beregning av virkelig verdi avhenger av hvorvidt utlånene har rentebinding eller ikke. Virkelig verdi av utlån med rentebinding beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Virkelig verdi av utlån uten

rentebinding anses tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med endring i markedsrentene.

- EGENKAPITALINSTRUMENTER

h) Aksjer (noterte)

Likvide aksjer verdsettes som hovedregel på basis av priser levert fra indekssleverandør. Samtidig sammenlignes priser mellom ulike kilder for å fange opp eventuelle feil.

Følgende kilder benyttes for norske aksjer:

- Oslo Børs (primærkilde)
- Morgan Stanley Capital International (MSCI)
- Bloomberg

Følgende kilder benyttes for utenlandske aksjer:

- Morgan Stanley Capital International (MSCI) (primærkilde)
- Bloomberg

i) Aksjer (unoterte)

Konsernet benytter, så langt det lar seg gjøre, bransjebefalingene til Verdipapirfondenes forening. Dette innebærer i hovedtrekk følgende:

Sist omsatt kurs har hovedprioritet. Dersom sist omsatt kurs ligger utenfor salg-/kjøpskursen i markedet, justeres pris deretter. Det vil si at hvis sist omsatt er under salgskurs, justeres pris opp til salgskursen. Hvis den er over kjøpskurs justeres den ned til kjøpskursen.

For aksjer hvor svært lite informasjon foreligger foretas en skjønnsmessig vurdering. Med dette menes enten en fundamental analyse av foretaket, eller en meglervurdering.

j) Private Equity

Investeringer i Private Equity gjøres gjennom fond. Fondenes virkelige verdi skal baseres på rapporterte markedsverdier, som følger av International Private Equity and Venture Capital Valuation Guidelines ('IPEV Guidelines'). Disse retningslinjene fastsettes av European Venture Capital Association (EVCA) og baserer seg på prinsippet om tilnærmet markedsvurdering av foretakene. Virkelig verdi er beregnet ut ifra fondenes rapporterte markedsverdi justert for inn- og utbetalinger i perioden mellom siste rapporterte markedsverdi fra fondet og perioden det rapporteres på for konsernet. Direkteinvesteringer i Private Equity behandles analogt med omløpsaksjer, men verdsettelse kan være daglig, kvartalsvis eller årlig. I de tilfeller det har vært mulig å få informasjon om hva ko-investeringer prises til i fondene, legges dette til grunn i verdsettelsen.

Øvrige direkteinvesteringene er verdsatt til kostpris, rapporterte markedsverdier fra foretak eller omsatt pris der dette foreligger.

- DERIVATER

k) Futures/FRA/IRF

Alle futureskontrakter til konsernet handles på børser. Bloomberg benyttes som priskilde. Det innhentes også priser fra en annen kilde som kontroll på at prisene fra Bloomberg er korrekte. Reuters fungerer som sekundærkilde.

l) Opsjoner

Bloomberg benyttes som kilde for prising av opsjoner som handles på børser. Reuters er sekundærkilde.

m) Renteswaper

Renteswaper verdsettes i en modell som hensyntar observerbare markedsdata som rentekurver og relevant kredittpåslag.

n) FX-swaper

FX-swaper med forfall på ett år eller mindre prises på kurver som er bygget opp fra FX swap-punkter hentet fra Reuters. For FX-swaper over ett år vurderes markedet relativt lite likvid og det skal benyttes basisjusterte swapkurver.

- GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER

o) Plasseringer hos kredittinstitusjoner og deposits

Plasseringer hos kredittinstitusjoner er innskudd med kort løpetid. Virkelig verdi beregnes ved å neddiskontere kontraktsfestede kontantstrømmer med markedsrente inklusive en relevant risikomargin på balansedagen. Deposits prises på swapkurver.

- ANSVARLIG LÅNEKAPITAL, ANNEN UTSTEDT GJELD OG INNSKUDD FRA KUNDER

p) Virkelig verdi av ansvarlige lån

For lån notert på børser hvor det anses å være et aktivt marked brukes den observerbare prisen som virkelig verdi. For øvrige lån som ikke er en del av et aktivt marked fastsettes virkelig verdi ut i fra en intern verdsettelsesmodell basert på observerbare data.

q) Virkelig verdi av utstedt fondsobligasjonslån

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

r) Utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett

Virkelig verdi i denne kategorien er fastsatt ut i fra interne verdsettelsesmodeller basert på eksterne observerbare data.

s) Innskudd fra kunder

Alle innskudd er uten rentebinding. Virkelig verdi av disse anses som tilnærmet lik bokført verdi da kontraktsbetingelsene løpende endres i takt med markedsrenten.

Tabellen under gir en nærmere spesifisering av innholdet i de ulike klassene av eiendeler og forpliktelser som er basert på regnskapsstandarden IFRS 9.

MILLIONER KRONER	30.06.2023		30.06.2022		31.12.2022	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER OG ANDRE GJELDSINSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST						
Norske obligasjoner	1 001	941	63 183	59 746	65 861	62 754
Utenlandske obligasjoner	1 216	1 100	133 437	126 759	132 892	125 280
Sum rentebærende verdipapirer og andre gjeldsinstrumenter	2 217	2 041	196 621	186 505	198 752	188 034
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Utlån med sikkerhet i pant	2 854	2 854	0	0	0	0
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	68 866	68 866	28	28	0	0
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	5 311	5 311	0	0	0	0
Andre utlån	588	588	0	0	0	0
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	77 618	77 618	28	28	0	0
UTLÅN KOMMUNER, BEDRIFTER OG PERSONKUNDER - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Utlån og fordringer på kunder	42 930	42 937	26 079	25 978	26 107	24 701
Fordringer på sentralbanker	74	74	0	0		
Lån til kommunal sektor eller foretak med kommunal garanti	0	0	88 067	86 684	89 743	88 342
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	5 950	5 950	5 352	5 352
Fordring på kredittinstitusjoner	1 284	1 284	0	0		
Andre utlån	0	0	45	45	158	158
Sum utlån kommuner, bedrifter og personkunder	44 288	44 295	120 141	118 656	121 360	118 553
RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER OG ANDRE GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI						
Norske obligasjoner	117 941	117 941	55 204	55 204	58 922	58 922
Norske sertifikater	9 341	9 341	4 591	4 591	7 648	7 648
Utenlandske obligasjoner	198 491	198 491	77 440	77 440	72 565	72 565
Utenlandske sertifikater	468	468	417	417	420	420
Plassering hos kredittinstitusjoner	36 540	36 540	33 267	33 267	42 246	42 246
Sum rentebærende verdipapirer og andre gjeldsinstrumenter	362 781	362 781	170 920	170 920	181 802	181 802
EGENKAPITALINSTRUMENTER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Aksjer	284 032	284 032	233 482	233 482	238 730	238 730
Aksjefond	44 877	44 877	35 557	35 557	37 155	37 155
Eiendomsfond	7 202	7 202	6 385	6 385	6 514	6 514
Sum egenkapitalinstrumenter	336 111	336 111	275 423	275 423	282 399	282 399
FORDRINGER						
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	642	642	1 510	1 510	379	379
Fordringer ved verdipapirhandel	18 516	18 516	23 519	23 519	912	912
Fordskuddsbetalt husleie tilknyttet eiendomsvirksomheten	148	148	211	211		
Andre fordringer	523	523	864	864	408	408
Sum lån og fordringer øvrige inkl. fordringer på forsikringstakere	19 829	19 829	26 104	26 104	1 700	1 700
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL AMORTISERT KOST						
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 055	1 055	1 003	1 003	1 055	1 055
Utstedt obligasjonslån med fortrinnsrett	30 606	30 541	31 441	31 406	32 430	32 402
Gjeld til og innskudd fra kunder	14 524	14 524	13 465	13 465	13 779	13 779
Fondsobligasjonslån	0	0	1 550	1 345	1 428	1 428
Ansvarlige lån	0	0	3 026	3 314	3 147	3 093
Sum finansiell gjeld	46 185	46 120	50 484	50 533	51 839	51 757
FINANSIELL GJELD - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET						
Gjeld til kredittinstitusjoner	3 313	3 313	4 914	4 914	5 628	5 628
Fondsobligasjonslån	1 540	1 540	0	0	0	0
Ansvarlige lån	3 346	3 346	0	0	0	0
Sum finansiell gjeld	8 199	8 199	4 914	4 914	5 628	5 628

MILLIONER KRONER	30.06.2023		30.06.2022		31.12.2022	
	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser	Eiendeler	Forpliktelser
FINANSIELLE DERIVATER - REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI						
Valutaterminer	2 802	1 641	596	7 016	5 024	1 570
Renteswaper	500	3 212	377	1 011	1 077	194
Rente- og valutaswaper	566	0	587	1 971	583	1 393
Aksjeopsjon	0	0	0	0	135	0
Sum finansielle derivater	3 868	4 853	1 560	9 998	6 820	3 158

Note 8 **Innlån**

MILLIONER KRONER	Pålydende i NOK	Valuta	Rente	Forfall	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
TIDSBEGRENSET ANSVARLIG LÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	2 530	EUR	Fast ¹	2045	3 346	3 026	3 147
Sum ansvarlige lån	2 530	-	-	-	3 346	3 026	3 147
FONDSOBLIGASJONSLÅN							
Kommunal Landspensjonskasse	984	JPY	Fast ²	2034	1 540	1 550	1 428
Sum fondsobligasjonslån	984	-	-	-	1 540	1 550	1 428
UTSTEDTE OBLIGASJONSLÅN MED FORTRINNSRETT							
KLP Kommunekreditt AS	0	NOK	Flytende	2023	0	3 704	2 985
KLP Kommunekreditt AS	2 785	NOK	Flytende	2024	2 798	5 009	5 021
KLP Kommunekreditt AS	5 000	NOK	Flytende	2025	5 012	5 004	5 010
KLP Kommunekreditt AS	5 000	NOK	Flytende	2026	5 040	5 015	5 036
KLP Kommunekreditt AS	1 000	NOK	Fast	2027	1 017	502	1 012
KLP Kommunekreditt AS	4 000	NOK	Flytende	2027	4 028	0	0
KLP Kommunekreditt AS	700	NOK	Fast	2029	722	0	706
KLP Boligkreditt AS	0	NOK	Flytende	2023	0	1 601	1 603
KLP Boligkreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2024	2 502	2 501	2 501
KLP Boligkreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2025	2 500	2 500	2 501
KLP Boligkreditt AS	4 500	NOK	Flytende	2026	4 528	3 107	3 521
KLP Boligkreditt AS	2 500	NOK	Flytende	2027	2 513	2 505	2 512
Annet					-54	-7	22
Sum utstedte obligasjonslån med fortrinnsrett	30 485	-	-	-	30 606	31 441	32 430
GJELD TIL KREDITTINSTITUSJONER							
KLP Banken AS	0	NOK	Flytende	2022	0	250	0
KLP Banken AS	300	NOK	Flytende	2023	301	301	300
KLP Banken AS	450	NOK	Flytende	2024	452	451	450
KLP Banken AS	300	NOK	Flytende	2025	301	0	303
KLP Fond	0	NOK/EUR/USD	Flytende	2022	0	205	0
KLP Fond	0	NOK/EUR/USD	Fast	2022	0	1 283	0
KLP Fond		NOK/EUR/USD	Flytende	2023	955	0	1 302
KLP Fond	1 039	NOK/EUR/USD	Fast	2023	1 039	0	1 540
Kommunal Landspensjonskasse	0	NOK/EUR/USD	Flytende	2022	0	2 048	0
Kommunal Landspensjonskasse	0	NOK/EUR/USD	Flytende	2022	0	1 300	0
Kommunal Landspensjonskasse	716	NOK/EUR/USD	Flytende	2023	716	0	0
Kommunal Landspensjonskasse	502	NOK/EUR/USD	Fast	2023	502	0	2 678
Annet					102	78	110
Sum gjeld til kredittinstitusjoner	3 306	-	-	-	4 368	5 916	6 683
GJELD TIL OG INNSKUDD KUNDER ³							
Privat	12 107	NOK			12 107	11 753	11 722
Næring	2 378	NOK			2 378	1 685	2 021
Utlandet	39	NOK			39	27	37
Sum gjeld til og innskudd fra kunder	14 524	-			14 524	13 465	13 779
Sum innlån	51 828				54 383	55 398	57 467

Noten viser finansiell gjeld konsernet har ved periodeslutt, hvor mesteparten er finansiering til KLP Bank konsernet.

De angitte foretakene er utstedere av den finansielle gjelden som er beskrevet. Innskudd hører inn under KLP Banken AS.

Note 9 Virkelig verdi hierarki

30.06.2023 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Tomter	0	0	1 370	1 370
Bygg	0	0	94 700	94 700
Investerings eiendom	0	0	96 070	96 070
Utlån til virkelig verdi	0	77 618	0	77 618
Sertifikater	2 274	7 536	0	9 809
Obligasjoner	25 465	290 994	0	316 459
Obligasjonsfond	0	9 744	12 523	22 267
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	27 739	308 274	12 523	348 536
Utlån og fordringer	13 024	1 222	0	14 246
Aksjer	273 631	7 100	3 301	284 032
Aksjefond	2 378	0	57	2 435
Eiendomsfond	0	2 242	4 960	7 202
Spesialfond	0	0	0	0
Private Equity	0	0	42 442	42 442
Aksjer og andeler	276 008	9 342	50 761	336 111
Finansielle derivater	0	3 868	0	3 868
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	316 771	400 324	159 353	876 448
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	4 853	0	4 853
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	1 772	1 541	0	3 313
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	1 772	6 394	0	8 166

30.06.2022 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Tomter	0	0	983	983
Bygg	0	0	94 868	94 868
Investerings eiendom	0	0	95 851	95 851
Utlån til virkelig verdi	0	28	0	28
Sertifikater	867	4 141	0	5 008
Obligasjoner	23 306	94 655	0	117 961
Obligasjonsfond	14 710	8 110	7 750	30 570
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	38 883	106 906	7 750	153 538
Utlån og fordringer	16 096	1 286	0	17 381
Aksjer	225 307	5 032	3 143	233 482
Aksjefond	2 151	0	51	2 202
Eiendomsfond	0	2 269	4 115	6 385
Spesialfond	0	0	0	0
Private Equity	0	0	33 355	33 355
Aksjer og andeler	227 458	7 302	40 663	275 423
Finansielle derivater	0	1 560	0	1 560
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	282 437	117 081	144 264	543 781
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	9 998	0	9 998
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	2 331	2 583	0	4 914
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	2 331	12 581	0	14 912

31.12.2022 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Tomter	0	0	1 377	1 377
Bygg	0	0	92 615	92 615
Investerings eiendom	0	0	93 992	93 992
Utlån til virkelig verdi	0	0	0	0
Sertifikater	2 254	5 815	0	8 069
Obligasjoner	21 099	110 390	0	131 489
Obligasjonsfond	0	8 129	9 835	17 964
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	23 353	124 333	9 835	157 521
Utlån og fordringer	23 447	835	0	24 281
Aksjer	229 463	5 131	3 378	237 972
Aksjefond	2 067	0	60	2 127
Eiendomsfond	0	2 165	4 349	6 514
Spesialfond	0	0	0	0
Private Equity	0	0	35 785	35 785
Aksjer og andeler	231 530	7 297	43 572	282 399
Finansielle derivater	0	6 820	0	6 820
Sum eiendeler regnskapsført til virkelig verdi	278 330	139 285	147 399	565 014
FORPLIKTELSER REGNSKAPSFØRT TIL VIRKELIG VERDI				
Finansielle derivater gjeld	0	3 158	0	3 158
Gjeld til andre kredittinstitusjoner og annen gjeld ¹	4 326	1 302	0	5 628
Sum forpliktelser regnskapsført til virkelig verdi	4 326	4 460	0	8 786

¹ Linjen «Gjeld til kredittinstitusjoner» i balansen inneholder forpliktelser målt til virkelig verdi og amortisert kost. Denne linjen er derfor ikke avstembar mot balansen. Forpliktelsene som måles til amortisert kost utgjør 1 055 millioner kroner per 30.06.2023.

Endringer i nivå 3, Investerings eiendom	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
Inngående balanse 01.01.	93 992	89 535	89 535
Solgt / avgang som følge av reklass	0	-71	-148
Tilgang som følge av kjøp og aktiveringer	1 501	589	1 139
Urealiserte endringer	598	5 809	3 486
Øvrige endringer	-22	-11	-20
Utgående balanse 30.06./31.12.	96 070	95 851	93 992
Realisert gevinst / tap	0	0	0

Endringer i nivå 3, Verdipapirer	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
Inngående balanse 01.01.	53 407	40 122	40 122
Solgt	-1 563	-2 478	-5 749
Kjøpt	6 911	6 095	14 524
Urealiserte endringer	4 528	4 674	4 510
Utgående balanse 30.06./31.12.	63 284	48 412	53 407
Realisert gevinst / tap	565	950	2 322
Sum nivå 3 per 30.06./31.12.	159 353	144 263	147 399

Urealiserte endringer og realisert gevinst/tap reflekteres på linjen «Netto verdiendringer på finansielle instrumenter» i konsernresultatet.

Tabellene «Endringene i nivå 3» viser endringer i nivå 3 klassifiserte papirer i perioden angitt.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert

på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra observerbare markedsdata. Dette inkluderer priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens og derfor ikke anses som omsatt i et aktivt marked, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner.

Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes i markeder ansett som inaktive. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos konsernet er blant annet unoterte aksjer og Private Equity.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 8. For beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

For eiendeler som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort noen sensitivitetsanalyse. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. Alt av investeringsiendom inngår forøvrig i nivå 3. En endring i variablene til prisingen er vurdert som lite signifikant for verdipapirene. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5 % gi en endring på 7 968 millioner kroner per 30.06.2023 på de eiendelene som ligger i nivå 3.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsaklig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting mellom nivåene tas det forøvrig utgangspunkt i verdien ved periodeslutt.

I 2. kvartal er det flyttet aksjer for 1 367 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 2, 11 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 3, 643 millioner kroner fra nivå 2 til nivå 1 og 2 millioner kroner fra nivå 2 til nivå 3. Dette skyldes endring i likviditet.

Note 10 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

30.06.2023 MILLIONER KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto				
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	3 868	0	3 868	-1 932	-1 254	-2 408	649	625
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	3 868	0	3 868	-1 932	-1 254	-2 408	649	625
GJELD								
Finansielle derivater	4 853	0	4 853	-1 932	-344	-1 186	2 742	2 742
Repoer	1 541	0	1 541	0	0	0	1 541	1 541
Sum	6 395	0	6 395	-1 932	-344	-1 186	4 284	4 284

30.06.2022 MILLIONER KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto				
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	1 560	0	1 560	-902	-831	-1 255	63	63
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	1 560	0	1 560	-902	-831	-1 255	63	63
GJELD								
Finansielle derivater	9 998	0	9 998	-902	-1 317	-7 366	1 818	1 825
Repoer	2 583	0	2 583	0	0	0	2 583	2 583
Sum	12 582	0	12 582	-902	-1 317	-7 366	4 401	4 408

31.12.2022 MILLIONER KRONER				Relaterte beløp som ikke er presentert netto				
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp	Netto beløp justert for andelseieres interesser i konsoliderte verdipapirfond
EIENDELER								
Finansielle derivater	6 820	0	6 820	-1 861	-3 879	-1 796	470	437
Repoer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum	6 820	0	6 820	-1 861	-3 879	-1 796	470	437
GJELD								
Finansielle derivater	3 158	0	3 158	-1 861	-63	-235	1 256	1 256
Repoer	1 304	0	1 304	0	0	0	1 304	1 304
Sum	4 462	0	4 462	-1 861	-63	-235	2 560	2 560

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av nettingavtaler i konsernet; hvilke muligheter konsernet har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike nettingavtaler materialiseres. Notene viser derivatposisjoner og repoavtaler i balansen. Repoer inngår i linjen "Gjeld til kredittinstitusjoner" i balansen.

De konsoliderte tallene inkluderer alle enheter KLP konsernet anses å ha kontroll over. I tillegg viser ytterste kolonne hvilket reelt nettobeløp som gjenstår om konsernet motregner avtalene; noe som kun inkluderer konsernselskaper av ordinær art.

Note 11 **Kapitalkrav**

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til. For KLPs forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på actuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen, samt fondsobligasjonslånet. Kapitalgruppe 2 består av ansvarlige lån og ikke-innbetalt supplerende kapital. Fra og med 30.09.2022 regnes også risikoutjevningfondet som ansvarlig kapital i kapitalgruppe 2. Finanstilsynet har godkjent at KLPs vedtektsfestede etterinnkallingsrett kan regnes med som supplerende kapital med et beløp tilsvarende 2,5 % av foretakets premiereserve. Kapital som kan medregnes i kapitalgruppe 2 er i hovedsak begrenset oppad til 50 % av kapitalkravet.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er foretakets solvensgrad 297% som er godt over foretakets mål om minst 150 %. Med det midlertidige fradraget er solvensgraden 297%.

	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
SOLVENSGRAD	297 %	304 %	288 %
MILLIARDER KRONER			
FORENKLET SOLVENS II BALANSE			
Eiendeler, bokført	792	731	713
Merverdier HTF/lån og fordringer	-19	-12	-13
Merverdier øvrige utlån	-2	-1	-2
Øvrige mer/mindreverdier	0	0	0
Utsatt skattefordel	0	0	0
Sum eiendeler etter solvens II	771	717	699

MILLIARDER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
FORENKLET SOLVENS II BALANSE			
Beste estimat	687	632	632
Risikomargin	11	11	12
Ansvarlige lån/fondsobligasjonslån	5	5	5
Andre forpliktelser	25	32	9
Utsatt skatteforpliktelse	0	0	0
Sum forpliktelser etter solvens II	728	680	657
Eiendeler minus forpliktelser	43	37	42
- Utsatt skattefordel	0	0	0
- Risikoutjevningfond (kapitalgruppe 2 fra og med 30.09.2022)	-5	0	-5
+ Fondsobligasjonslån	2	2	1
Basiskapital - kapitalgruppe 1	40	38	38
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	40	38	38
Ansvarlige lån	3	3	3
Risikoutjevningfond (kapitalgruppe 2 fra og med 30.09.2022)	5	0	5
Basiskapital - kapitalgruppe 2	8	3	8
Supplerende kapital	14	13	13
Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	14	13	13
Fradrag for maks. kapital i gruppe 2	-15	-9	-14
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	7	7	7
Utsatt skattefordel	0	0	0
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0	0	0
Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	47	45	46
Solvenskapitalkrav (SCR)	16	15	16
Solvensgrad	297 %	304 %	288 %

Note 12 Pensjonsforpliktelser

MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
Balanseført netto forpliktelse 01.01.	815	870	870
Resultatført pensjonskostnad	97	103	215
Resultatført finanskostnad	14	10	19
Aktuarielle gevinster og tap	-396	-65	-132
Innbetalt premie/tilskudd	-60	-57	-157
Balanseført netto forpliktelse 30.06./31.12.	469	860	815

FORUTSETNINGER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
Diskonteringsrente	3,70 %	3,20 %	3,00 %
Lønnsvekst	3,50 %	3,50 %	3,50 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	3,25 %	3,25 %	3,25 %
Pensjonsregulering	2,60 %	2,48 %	2,60 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %	5,00 %

Effekten av endringer i forutsetningene er en reduksjon av forpliktelsen med 396 millioner kroner per 30.06.2023. Endringen er ført under "Poster som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet".

Note 13 Tap på rentebærende verdipapirer og utlån til amortisert kost

Noten viser tapsavsetninger på rentebærende verdipapirer som måles til amortisert kost i KLP Skadeforsikring AS samt tapsavsetninger på utlån i KLP Banken AS.

Det vises for øvrig til note 26 i årsrapporten for KLP Skadeforsikring AS, respektive note 2 og note 10 i årsrapporten for KLP Banken AS, for nærmere beskrivelse av begge modellene.

Tap på rentebærende verdipapirer til amortisert kost

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2023	261	42	0	303
Overføring til trinn 1	0	0	0	0
Overføring til trinn 2	0	0	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-30	-5	0	-35
Nye tap	7	0	0	7
Fraregnet tap	-12	-24	0	-36
Endring i risikomodell/parametere	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	226	14	0	239
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	-35	-29	0	-64

Tap utlån og fordringer på kunder – alle segment

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2023	2 390	2 090	998	5 478
Overføring til trinn 1	598	-501	-97	0
Overføring til trinn 2	-29	61	-33	0
Overføring til trinn 3	-2	-64	65	0
Netto endring	-624	936	20	332
Nye tap	175	173	26	374
Fraregnet tap	-135	-180	-214	-529
Endring i risikomodell/parametere	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	2 375	2 515	766	5 656
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	-15	424	-232	178
Herav utgjør avsetning for tap på utlån og fordringer - ubenyttet kreditt				3 112

Tap på utlån og fordringer på kunder – boliglån

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2023	144	207	422	774
Overføring til trinn 1	3	-3	0	0
Overføring til trinn 2	-6	6	0	0
Overføring til trinn 3	0	-34	34	0
Netto endring	-51	97	-78	-32
Nye tap	41	138	0	180
Fraregnet tap	-3	-36	-24	-63
Endring i risikomodell/parametere	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	128	376	353	858
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	-16	169	-69	85
Herav utgjør avsetning for tap på utlån og fordringer - ubenyttet kreditt på boliglån				9

Tap på utlån og fordringer på kunder – offentlig utlån

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2023	184	0	0	184
Overføring til trinn 1	0	0	0	0
Overføring til trinn 2	0	0	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-6	0	0	-6
Nye tap	17	0	0	17
Fraregnet tap	-9	0	0	-9
Endring i risikomodell/parametere	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	186	0	0	186
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	2	0	0	2

Tap på utlån og fordringer på kunder – kredittkort

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2023	2 040	1 883	516	4 440
Overføring til trinn 1	596	-499	-97	0
Overføring til trinn 2	-22	55	-33	0
Overføring til trinn 3	-2	-30	32	0
Netto endring	-689	695	-103	-97
Nye tap	114	34	0	148
Fraregnet tap	0	0	0	0
Endring i risikomodell/parametere	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	2 037	2 139	316	4 491
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	-4	255	-201	51
Herav utgjør avsetning for tap på utlån og fordringer - ubenyttet kreditt på kredittkort				3 102

Tap på utlån og fordringer på kunder – seniorlån

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2023	21	0	0	21
Overføring til trinn 1	0	0	0	0
Overføring til trinn 2	0	0	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-1	0	0	-1
Nye tap	3	0	0	3
Fraregnet tap	0	0	0	0
Endring i risikomodell/parametere	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	23	0	0	23
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	2	0	0	2
Herav utgjør avsetning for tap på utlån og fordringer - ubenyttet kreditt på seniorlån				1

Tap på utlån og fordringer på kunder – overtrekk innskuddskonti

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Avsetning 01.01.2023	0	0	60	60
Overføring til trinn 1	0	0	0	0
Overføring til trinn 2	0	0	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	0	0	12	12
Nye tap	0	0	26	26
Fraregnet tap	0	0	0	0
Endring i risikomodell/parametere	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	0	0	98	98
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	0	0	38	38

Note 14 Annen kortsiktig gjeld

MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	20 392	23 380	1 699
Påløpt ikke utlignet skatt	748	169	671
Leverandørgjeld	389	263	199
Skyldig offentlige avgifter	1 031	916	609
Øvrig kortsiktig gjeld	1 689	1 937	1 055
Sum annen kortsiktig gjeld	24 250	26 665	4 233

Note 15 Hendelser etter rapporteringsperioden

Ekstremværet «Hans», som kom inn over Norge i uke 33, har medført mange vann- og flomrealterte skader i Sør-Norge.

Alle naturskader på eiendom med brannforsikring er dekket av den norske naturskadepoolen, og virksomhetene er ansvarlig for et beløp tilsvarende deres andel av innenlandsk eiendomsforsikring. For konsernets skadeforsikringsvirksomhet utgjør det om lag 5 prosent. De enkelte virksomhetene vil kunne dekke skadekostnader på andre eiendeler, for eksempel skadet bil eller vanninntrenging, som oppstår som følge av hendelsen.

Skadene håndteres av det forsikringsforetak kunden har sine poliser. Både felles skadekostnad gjennom Naturskadepoolen og virksomhetens egne erstatningskostnader, grupperes til en samleskade.

Samlet skadeomfang for ekstremværet er ennå uavklart, men konsernets skadeforsikringsvirksomhet har en egen reassuransekontrakt som dekker samlet ansvar over 50 millioner kroner.

Nøkkeltall – akkumulert

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	1. kvartal 2023	4. kvartal 2022	3. kvartal 2022	2. kvartal 2022	1. kvartal 2022	4. kvartal 2021	3. kvartal 2021
KLP KONSERN								
Forvaltningskapital	956 311	948 061	900 068	913 144	900 199	902 413	901 270	872 465
Egenkapital	-3 684	-3 630	8 450	12 823	9 800	2 293	40 732	41 439
Solvensgrad	297 %	282 %	304 %	306 %	304 %	299 %	287 %	264 %
Antall ansatte i konsernet	1 099	1 091	1 093	1 095	1 081	1 060	1 048	1 032
KOMMUNAL LANDSPENSJONSKASSE								
Resultat før skatt	774	539	918	461	216	71	288	1 699
Premieinntekter for egen regning	51 102	7 663	50 523	40 248	33 081	7 503	50 161	41 163
- herav tilflyttet premiereserve	91	91	386	386	386	376	0	0
Erstatninger for egen regning	14 840	8 331	28 517	22 453	16 367	10 642	30 438	24 690
- herav fraflyttet premiereserve, tilleggsavs. og kursreguleringsfond	2 121	2 125	4 659	4 658	4 658	4 875	8 346	8 346
Eiendeler i kollektivporteføljen	701 944	690 902	660 366	671 095	660 834	662 500	659 281	644 160
Eiendeler i investeringsvalgporteføljen	2 833	2 683	2 609	2 602	2 665	2 588	2 199	2 156
Forsikringskundesens fond inkludert opptjent resultat	715 239	668 235	654 324	641 805	654 482	644 226	652 444	634 112
- herav fond med garantert avkastning	592 053	552 840	552 101	542 820	548 891	526 324	526 235	513 186
Ansvarlig kapital	47 317	46 768	46 158	46 307	44 901	44 809	45 190	44 536
Solvensgrad	330 %	316 %	318 %	341 %	340 %	332 %	316 %	289 %
Risikoresultat	270	71	558	963	550	105	589	625
Avkastningsresultat	21 243	13 232	-20 006	-27 421	-20 374	-7 894	15 134	9 347
Administrasjonsresultat	62	54	-17	56	-22	-9	35	159
Soliditetskapital	151 993	151 550	140 958	129 556	138 338	151 201	196 049	176 437
Avkastning kollektivporteføljen	4,19 %	2,49 %	-1,1 %	-2,6 %	-2,1 %	-2,3 %	8,4 %	5,6 %
Avkastning investeringsvalgporteføljen (LIB)	5,64 %	3,41 %	-2,5 %	-4,2 %	-3,5 %	-1,2 %	8,9 %	5,8 %
Avkastning selskapsporteføljen	1,49 %	0,92 %	2,8 %	1,4 %	0,9 %	0,6 %	3,4 %	2,5 %
KLP SKADEFORSIKRING AS								
Resultat før skatt	189	99	111	49	88	57	398	344
Forsikringsinntekter	1 230	630	2 200	1 629	1 071	546	1 865	1 381
Egenkapital	2 543	2 446	2 369	2 339	2 367	2 370	2 266	2 348
Skadeprosent etter gjenforsikring	87,6 %	91,7 %	80,8 %	80,3 %	73,4 %	79,6 %	76,4 %	73,6 %
Kostnadsprosent	13,9 %	13,9 %	14,5 %	14,2 %	15,3 %	15,5 %	92,1 %	85,1 %
Avkastning på midler til forvaltning	3,6 %	2,7 %	-1,7 %	-2,5 %	-2,1 %	-0,9 %	5,0 %	3,4 %
Ansvarlig kapital solvens II	2 377	2 309	2 222	2 250	2 273	2 329	2 278	2 290
Solvenskapitaldekning	222 %	215 %	222 %	219 %	225 %	222 %	224 %	267 %
Årlig premievolum person	1 013	982	954	933	918	893	871	847
Årlig premievolum arbeidsgiver	1 521	1 474	1 341	1 325	1 318	1 210	1 149	1 135
Netto nyttegning (akkumulert innenfor året.)	43	20	121	123	113	7	91	76

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	1. kvartal 2023	4. kvartal 2022	3. kvartal 2022	2. kvartal 2022	1. kvartal 2022	4. kvartal 2021	3. kvartal 2021
KLP BANKEN KONSERN								
Resultat før skatt	122	53	181	98	43	18	116	94
Netto renteinntekter	221	110	369	258	159	72	309	233
Øvrige driftsinntekter	44	21	85	63	43	20	79	59
Driftskostnader, avskrivninger og tapsavsetninger	-134	-71	-247	-181	-123	-64	-239	-174
Netto realisert/urealisert endring finansielle instrumenter til virkelig verdi	-9	-7	-26	-43	-36	-10	-33	-24
Innskudd	14 524	14 136	13 779	13 607	13 465	13 372	12 901	12 774
Utlån til kunder	23 481	23 333	23 258	23 369	23 042	22 635	22 090	21 365
Utlån med offentlig garanti	19 449	19 384	19 117	18 718	18 321	17 974	17 844	16 842
Misligholdte lån	43	46	44	43	46	46	36	32
Innlån ved utstedelse av verdipapirer	31 661	31 999	33 485	32 613	32 444	31 862	31 918	29 536
Forvaltningskapital	49 557	49 373	50 511	49 370	48 704	47 954	47 482	44 980
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	50 034	49 942	48 996	48 426	48 030	47 718	45 085	43 834
Egenkapital	3 072	3 008	2 966	2 897	2 555	2 548	2 521	2 490
Rentenetto	0,44 %	0,22 %	0,75 %	0,53 %	0,33 %	0,15 %	0,68 %	0,53 %
Resultat av ordinær drift før skatt	0,24 %	0,11 %	0,90 %	0,20 %	0,09 %	0,04 %	0,26 %	0,21 %
Egenkapitalavkastning før skatt	8,19 %	7,16 %	7,16 %	5,15 %	3,37 %	2,91 %	4,78 %	5,15 %
Kapitaldekning	20,3 %	20,5 %	20,7 %	19,7 %	17,7 %	18,1 %	18,7 %	18,6 %
Antall personkunder	50 231	49 697	48 804	48 216	47 759	47 123	46 463	47 750
Herav medlemmer i KLP	34 307	33 512	32 988	32 681	32 226	31 973	31 587	32 615
KLP KAPITALFORVALTNING AS								
Resultat før skatt	4	11	5	-19	-30	-21	56	53
Totale midler til forvaltning	687 956	670 937	640 183	615 589	621 080	646 213	668 855	647 995
Midler forvaltet for eksterne kunder	163 444	151 269	134 215	126 187	126 193	134 367	136 792	123 811

KLPs bærekraftregnskap

Q2 2023

KLP skal levere en trygg og konkurransedyktig pensjonssparing som bidrar til at verden når de mål vi har satt oss i FNs bærekraftsmål og Parisavtalen. KLP har en ambisjon om å være ledende innenfor samfunnsansvar og bærekraft i vår bransje.

I bærekraftregnskapet redegjør vi for hvordan KLP jobber med samfunnsansvar og bærekraft, og hvilke resultater vi har oppnådd så langt i år. Bærekraftsrapporteringen bygger på KLPs verdier:

- **Åpen:** I KLP er vi så åpne og transparente som mulig, fordi vi tror det gir vårt arbeid større påvirkning og effekt. Derfor er vi åpne om både positiv og negativ påvirkning.
- **Tydlig:** I KLP skal vi rapportere tydelig og på en måte som er forståelig for våre interessenter, og tydelig definere og forklare hva vi legger i ulike begreper.
- **Ansvarlig:** I KLP skal vi være ansvarlige i vår rapportering og fremstille resultater på en redelig måte, med fokus på de områdene som er vesentlige for KLP.
- **Engasjert:** Vi i KLP mener at åpenhet er et viktig bidrag til og en forutsetning for videreutvikling i bransjen. Derfor søker vi å rapportere på en måte som er sammenlignbar med andre aktører, og vi baserer rapporteringen på beste praksis og eksisterende standarder.

Engasjert og ansvarlig eier

KLP skal være en ansvarlig investor og eier. Dette er nedfelt i KLPs konsernstrategi og samfunnsansvarsstrategi, samt kapitalforvaltningsstrategi med tilhørende investeringsprinsipper. Våre strategier og retningslinjer baserer seg på internasjonale normer og konvensjoner som skal fremme menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, redusere skade på klima, miljø og natur og bidra til en bærekraftig utvikling.

Som ansvarlig investor benytter vi oss i hovedsak av følgende virkemidler i arbeidet:

- Vi inkluderer bærekraftfaktorer i investeringsanalyser og beslutningsprosesser
- Vi prøver å påvirke selskaper, bransjer og markeder til bærekraftig verdiskapning gjennom aktivt eierskap
- Vi ekskluderer selskaper som bryter med våre kriterier, og som ikke viser evne eller vilje til endring.

Målsettinger

- KLP har som mål å stemme på 95 prosent av generalforsamlingene både i Norge og internasjonalt.
- KLP har som mål å følge opp 240 selskaper i 2023.

	30.06.2023	30.06.2022	30.06.2021	30.06.2020	FNs bærekraftsmål
Unike selskaper KLP har hatt direkte dialog med om ESG-temaer	141	107	108	198	Alle bærekraftsmål
Generalforsamlinger i norske selskap hvor KLP har stemt (antall / andel)	91 (100 %)	94 (94%)	57 (87 %)	79 (99 %)	n/a
Generalforsamlinger i utenlandske selskaper hvor KLP har stemt (antall / andel)	5 383 (99,7 %)	6 638 (100%)	5 521 (99 %)	4 989 (96 %)	n/a
Selskaper utelukket fra investeringene	770	736	599	543	Alle bærekraftsmål

Kommentar til resultater i 2. kvartal

I andre kvartal hadde KLP 60 dialoger med selskaper om ulike ESG-temaer som barnearbeid og praksis rundt markedsføring av varer og tjenester til barn, metallurgisk kull, forbedring av retningslinjer for skatt, lederlønninger, klima- og naturmål samt strategi og rapportering på disse områdene.

Andre kvartal er høysesong for årlige generalforsamlinger, hvor over 60 prosent av alle generalforsamlinger blir avholdt i perioden fra februar til juli. Ved utgangen av andre kvartal hadde KLP stemt på nærmere 5 400 generalforsamlinger i utenlandske selskaper, og 91 generalforsamling i norske selskaper.

I andre kvartal utelukket KLP 9 selskaper for brudd på KLPs eksklusjonskriterier knyttet til alkohol, kull og rettigheter i krig og konflikt. Et selskap ble inkludert da det ikke lenger bryter med vårt kullkriterie. Ved utgangen av kvartalet var totalt 770 selskaper utelukket.

Klima, miljø og natur

Klimaendringene og forringelse av natur og miljø vil på sikt kunne påvirke KLPs mulighet til å skape god avkastning på pensjonspengene vi forvalter. KLP har jobbet systematisk med klimarisiko i flere år med mål om å kunne analysere, håndtere og rapportere klimarisiko som en finansiell risiko. Samtidig har KLP et ansvar for å minimere påvirkningen vi har på klima, miljø og natur – direkte gjennom egen aktivitet, og indirekte via våre kunder, samarbeidspartnere, leverandører og investeringer.

Klimamål og klimavennlige investeringer

For at verden skal nå 1,5-gradersmålet må de globale utslippene nå netto null innen 2050. Derfor har KLP satt et mål om å innrette investeringene våre etter dette målet og nå netto null også i vår portefølje. Vi har utarbeidet et eget veikart som beskriver hvordan KLP skal vurdere hver enkelt investering opp mot en utslippsbane som er forenlig med 1,5-gradersmålet, og hvordan vi vil jobbe mot og måle vårt bidrag til målene i Parisavtalen. [Du kan lese mer om veikartet her.](#)

Det er behov for enorme investeringer dersom verden skal klare å nå klimamålene i Parisavtalen og lykkes med overgangen til et lavutslippssamfunn. En viktig del av KLPs klimamål er å øke våre klimavennlige investeringer. Klimavennlige investeringer er investeringer som bidrar direkte til utslippsreduksjoner eller på en annen måte bidrar til den grønne omstillingen i Norge og verden. For klimavennlige investeringer skiller vi mellom to ulike kategorier:

- **Nullutslippsinvesteringer** – Dette er investeringer med nullutslipp og nært nullutslipp fra driften (ikke inkludert scope 3-utslipp), og inkluderer fornybar energi, bærekraftig skog og nullutslippstransport. Dette er de samme nullutslippsinvesteringene som er 100 prosent paristilpasset i KLPs klimamål.

- **Overgangsinvesteringer** – Dette er investeringer som bidrar til å redusere utslipp og utvikle ny teknologi, eller hjelper sektorer som vanskelig kan bli nullutslipp med å bli mer bærekraftige og redusere utslipp, så som grønne utlån og obligasjoner, miljøbygg og infrastruktur.

Målsetting

- Å øke våre klimavennlige investeringer med nye 6 milliarder kroner hvert år

MILLIONER KRONER	Nye i 2. kvartal 2023	30.06.2023	30.06.2022	30.06.2021	30.06.2020	FNs bærekraftsmål
Nullutslippsinvesteringer	- 328	38 158	35 481	33 272	29 027	
Fornybar energi	- 415	35 492	33 430	31 739	29 027	7. 9. 17.
Som andel av KLPs investeringer	-	0,05	4,7 %	4,7 %	4,6 %	7.
Fornybar energi i Norge	- 467	19 665	21 820	24 248	23 038	7.
Fornybar energi internasjonalt	45	13 987	10 201	6 438	5 121	7.
Fornybar energi i utviklingsland	7	1 840	1 409	1 053	868	7. 9. 17.
Bærekraftig skog	87	2 666	2 051	1 533	0	13. 15.
Overgangsfinansiering	1 721	37 722	31 787	19 832	14 177	
Miljøbygg i eiendomsporteføljen	0	20 990	21 682	13 639	11 254	9.
Som andel av porteføljens markedsverdi	-	22,1 %	22,8 %	16,4 %	14,7 %	-
Miljøbygg i fond	85	114	0	0	0	-
Grønne obligasjoner	490	9 735	6 427	3 935	1 661	6. 9. 11. 13.
Grønne lån	294	3 058	2 574	2 258	1 262	n/a
Bærekraftig infrastruktur	852	3 825	1 104	0	0	9.
Klimavennlige investeringer totalt	1 393	75 880	67 268	53 104	43 204	
Som andel av KLPs investeringer	-	10,1 %	9,5 %	7,9 %	6,9 %	-
Fossil energi	-	15 455	14 552	8 554	8 053	
Som andel av KLPs investeringer	-	2,1 %	2,1 %	1,3 %	1,3 %	-

Kommentar til resultater i 2. kvartal

Klimavennlige investeringer er et fokusområde for KLP og en måte for KLP å bidra til den grønne omstillingen på. Derfor har vi et mål om å investere 6 nye milliarder hvert år, og i årets andre kvartal økte KLPs klimavennlige investeringer med nesten 1,4 milliarder kroner netto. Dette er ikke investeringer i nye prosjekter, selskaper eller fond, men opptrekk i investeringer KLP allerede har gjort, blant annet skogfondet Silvestica II og flere av fondene til Copenhagen Infrastructure Partners, som investerer i fornybar energi.

KLPs eiendomsportefølje og egen drift

KLP har et ansvar for å redusere påvirkningen vi har på klima, natur og miljø. Derfor jobber vi med å redusere fotavtrykket fra driften av KLP. Som en av Nordens største eiendomsselskaper har KLP også som mål å bidra til å skape møteplasser hvor mennesker trives og kan realisere sitt potensial. Vi er opptatt av å redusere miljøavtrykket til eiendomsbransjen og har et langsiktig perspektiv på eiendommene våre. Derfor jobber vi med å forbedre oss for å redusere energiforbruk og håndtere avfall på en bedre måte.

Målsetting

- Halvere klimagassutslipp fra egen drift innen 2030, med utgangspunkt i utslippene i 2010.
- Redusere antall flyreiser med 45 prosent sammenlignet med 2019.

- Redusere energiforbruket i eiendomsporteføljen til 150 kWh per kvadratmeter.

	30.06.2023	30.06.2022	30.06.2021	30.06.2020	FNs bærekraftsmål
Antall flyreiser	2 296	1 465	71	1 519	12.13.
Klimagassutslipp fra forretningsreiser med fly (tonn CO2e)	160	95	4	182	12.13.
Energiforbruk i KLPs egne kontorlokaler (kWh per m2)	119	133	75	75	9.13.
Energiforbruk i KLPs eiendomsportefølje (kWh per m2)	145	152	142	175	9.

Kommentar til resultater i 2. kvartal

KLP holder fast ved å redusere unødvendige flyreiser, men vi ser likevel en stor økning i antall flyreiser sammenlignet med de to siste årene. Dette gir også en økning i utslipp fra flyreiser. Samtidig ser det ut til at pandemien har endret reisevanene våre, og sammenlignet med andre kvartal i 2019 er antallet flyreiser 35 prosent lavere. Dette er under målsettingen om en reduksjon på 45 prosent.

Energiforbruket har gått ned både i KLPs egne kontorlokaler og i eiendomsporteføljen. KLP Eiendom har gjennomført flere tiltak for å redusere energiforbruket, som reduserte driftstider, justering av temperaturnivåer og generelt økt fokus på å redusere energiforbruket. Dette ser ut til å ha gitt resultater.

Innovasjon og samfunnsutvikling

Samtidig som pensjonskapitalen investeres for å skape god avkastning, bidrar den også til innovasjon og samfunnsutvikling. KLP har flere porteføljer som målrettet er med på å gjøre en forskjell i overgangen til et bærekraftig samfunn og bygge fremtidens samfunn.

Utlån til kommuner og fylkeskommuner

KLPs utlånsvirksomhet retter seg hovedsaklig mot norske kommuner og fylkeskommuner og annen offentlig virksomhet. Lånene benyttes til formål som bidrar til lokal samfunnsutvikling og velferd, og vi har i mange år bidratt til bærekraftig utvikling av samfunnet gjennom lånefinansiering av prosjekter over hele Norge.

Målsetting

Øke utlån til denne typen formål.

MILLIONER KRONER	Nye i 2. kvartal 2023	30.06.2023	30.06.2022	30.06.2021	30.06.2020	FNs bærekraftsmål
Utlån	1 303	88 331	85 484	81 630	79 456	
Utlån til vei og transport		9 520	9 141	2 526	1 745	9.
Utlån til offentlig eiendom		4 689	4 358	3 985	5 377	9.
Utlån til offentlig sektor og virksomheter		71 211	69 437	71 514	69 477	9.
Utlån til vann, avløp og renovasjon		2 911	2 548	3 605	2 857	9.
Grønne utlån	294	3 058	2 574	2 258	ny	9.

Kommentar til resultater i 2. kvartal

KLPs utlån til kommuner og fylkeskommuner økte netto med over 1,3 milliarder kroner i andre kvartal. Det ble utstedt fire nye grønne lån for 294 millioner kroner. Det største lånet ble utbetalt til Ringsaker kommune for finansiering av nytt sykehjem på Moelv og flomsikring i kommunen.

Såkorninvesteringer

KLP ønsker å bidra til at gode ideer kan forfølges lokalt og skape arbeidsplasser i Norge. Ved å investere i nyskaping skal KLP bidra til lokal verdiskaping og det grønne skiftet i Norge. Vi har etablert en egen portefølje hvor vi investerer gjennom fond for såkorninvesteringer, de fleste tilknyttet norske forskningsmiljøer.

Målsetting

Å investere mellom 500 millioner og 1 milliard kroner i såkorninvesteringer og dermed bidra til nyskaping og innovasjon.

MILLIONER KRONER	Nye i 2. kvartal 2023	30.06.2023	30.06.2022	30.06.2021	30.06.2020	FNs bærekraftsmål
Såkorninvesteringer i Norge	40	528	378	207	10	8.

Kommentar til resultater i 2. kvartal

Investeringer i såkornfond økte med netto 40 millioner kroner i andre kvartal. I tillegg til å øke investeringene i eksisterende fond, investerte KLP i fondet Sarsia Seed III. Sarsia har særlig kompetanse innen fornybar energi, teknologi, biovitenskap og helse, og dette fondet vil særlig legge vekt på å investere i selskaper med konkrete bærekraftsmål.

Bank og finans i utviklingsland

Underutviklede finansinstitusjoner og manglende tilgang på finansielle tjenester så som sparing, lån og forsikring for befolkningen er til hinder for fattigdomsreduksjon i utviklingsland. Det er fortsatt rundt 1,7 milliarder mennesker i verden som ikke har tilgang til disse grunnleggende finansielle tjenestene. KLP ønsker gjennom sine investeringer i finans i utviklingsland å bidra til økonomisk vekst og bedre levekår.

Målsetting

Øke investeringer i bank og finans i utviklingsland og dermed bidra til økonomisk vekst og bedre levevilkår i utviklingsland.

MILLIONER KRONER	Nye i 2. kvartal 2023	30.06.2023	30.06.2022	30.06.2021	30.06.2020	FNs bærekraftsmål
Bank og finans i utviklingsland	4	980	1 025	708	736	1. 5. 8. 9. 11. 17

Kommentar til resultater i 2. kvartal

I andre kvartal økte KLP sin investering i Norfinance, og markedsverdien til noen av de andre investeringene har endret seg.

KLP som arbeidsplass og arbeidsgiver

KLP jobber for å være en attraktiv arbeidsplass som gir gode utviklingsmuligheter i et likestilt og mangfoldig arbeidsmiljø. Vi fokuserer på et systematisk HMS-arbeid for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og samtidig oppnå gode rutiner, bedre helse og trivsel, redusert sykefravær og stort engasjement blant ansatte.

Målsetting

KLPs mål er å ha lavere sykefravær enn 4 prosent.

	30.06.2023	30.06.2022	30.06.2021	30.06.2020	FNs bærekraftsmål
Ansatte i KLP	1 099	1 081	1 022	1 010	n/a
Sykefravær totalt	4,2 %	4,6 %	3,2 %	3,7 %	3.

Kommentar til resultater i 2. kvartal

Hittil i år er det totale sykefraværet på 4,2 prosent fordelt på korttidsfravær på 1,6 prosent og langtidsfravær på 2,6 prosent. Det er en nedgang i det totale sykefraværet sammenlignet med utgangen av andre kvartal i fjor, som lå på 4,6 prosent, fordelt på korttidsfravær på 2 prosent og langtidsfravær på 2,6 prosent. Sykefraværet i andre kvartal er vanligvis noe lavere enn første kvartal grunnet at sesonginfluensa og forkjølelser avtar.

Likestilling og mangfold

KLP arbeider aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering. I 2021 gikk KLP inn som partner i «Kvinner i Finans Charter», et initiativ som skal bidra til større kjønnsbalanse i finansnæringen. Vi har forpliktet oss til fire prinsipper som skal støtte opp under dette:

1. Sette interne mål for kjønnsbalanse på ledernivåer og i spesialistfunksjoner
2. Årlig publisere status og fremgang mot målene i bærekraftrapporten
3. Ha ett medlem i konsernledelsen med dedikert ansvar for å følge opp arbeidet med kjønnsbalanse og inkludering
4. Ha en ambisjon om at fremgang mot målene skal reflekteres i godtgjørelse til ledere som spesielt bidrar til å oppnå målene

Målsetting

- Å øke antallet kvinner på ledernivå og i tyngre fagstillinger (de høyeste betalte stillingene)

	30.06.2023	30.06.2022	30.06.2021	30.06.2020	FNs bærekraftsmål
Kjønnsbalanse på ledernivå og i tyngre fagstillinger (kvinner/menn)	32 % / 68 %	ny	ny	ny	5.
Nyansettelser på ledernivå og i tyngre fagstillinger (kvinner/menn)	44 % / 56 %	ny	ny	ny	5.

Oversikt over FNs bærekraftsmål som KLP bidrar til

Mål 1, *Utrydde fattigdom*

- Delmål 1.4; Innen 2030 sikre at alle menn og kvinner, særlig fattige og sårbare, har lik rett til økonomiske ressurser og tilgang til grunnleggende tjenester, til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom, og til arv, naturressurser, ny teknologi og finansielle tjenester, inkludert mikrofinansiering.

Mål 3, *God helse og livskvalitet*

- Delmål 3.a; Styrke gjennomføringen av Verdens helseorganisasjons rammekonvensjon om forebygging av tobakksskader i alle land.

Mål 5, *Likestilling mellom kjønnene*

- Delmål 5.1; Få slutt på alle former for diskriminering av jenter og kvinner i hele verden.
- Delmål 5.4; Anerkjennelse og verdsette ubetalt omsorgs- og husholdsarbeid gjennom offentlige tjenester, infrastruktur og sosialpolitikk, og fremme delt ansvar i husholdet og familien, alt etter hva som passer i det enkelte land.
- Delmål 5.5; Sikre kvinner fullstendig og reell deltakelse og like muligheter til ledende stillinger på alle nivåer der beslutninger tas, i det politiske, det økonomiske og det offentlige liv.
- Delmål 5.a; Iverksette reformer for å gi kvinner lik rett til økonomiske ressurser, mulighet til å eie og kontrollere jord og andre former for eiendom samt tilgang til finansielle tjenester, arv og naturressurser, i samsvar med nasjonal lovgivning.

Mål 6, *Rent vann og gode sanitærforhold*

- Delmål 6.4; Betydelig bedre utnyttelse av vann i alle sektorer.

Mål 7, *Ren energi til alle*

- Delmål 7.1; Innen 2030 sikre allmenn tilgang til pålitelige og moderne energitjenester til en overkommelig pris.

- Delmål 7.2; Innen 2030 øke andelen fornybar energi i verdens samlede energiforbruk betydelig.
- Delmål 7.a; Innen 2030 styrke det internasjonale samarbeidet for å lette tilgangen til forskning og teknologi på området ren energi, inkludert fornybar energi, energieffektivisering og avansert og renere teknologi for fossilt brensel, og fremme investeringer i energiinfrastruktur og teknologi for ren energi.

Mål 8, Anstendig arbeid og økonomisk vekst

- Delmål 8.3; Fremme en utviklingsrettet politikk som støtter produktive aktiviteter, opprettelse av anstendige arbeidsplasser, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulere til formalisering av og vekst i antallet svært små, små og mellomstore bedrifter, blant annet ved å gi dem tilgang til finansielle tjenester..
- Delmål 8.4; Til og med 2030 gradvis å bedre utnyttelsen av globale ressurser innenfor forbruk og produksjon, og arbeide for å oppheve koblingen mellom ; økonomisk vekst og miljødeleggelser, i samsvar med det tiårige handlingsprogrammet for bærekraftig forbruk og produksjon, der de utviklede landene går foran.
- Delmål 8.5; Innen 2030 oppnå full og produktiv sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, inkludert ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne, og oppnå lik lønn for likt arbeid.
- Delmål 8.7; Iverksette umiddelbare og effektive tiltak for å avskaffe tvangsarbeid, få slutt på moderne slaveri og menneskehandel og sikre at de verste formene for barnearbeid – inkludert rekruttering og bruk av barnesoldater – forbys og avskaffes, og innen 2025 avskaffe alle former for barnearbeid.
- Delmål 8.8; Beskytte arbeiderrettigheter og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, inkludert arbeidsinnvandrere og særlig kvinnelige innvandrere, og arbeidstakere i et usikkert arbeidsforhold.
- Delmål 8.10; Styrke nasjonale finansinstitusjoners evne til å utvide tilgangen til og stimulere til bruk av bank- og forsikringstjenester og finansielle tjenester for alle.

Mål 9, Industri, innovasjon og infrastruktur

- Delmål 9.1; Utvikle pålitelig, bærekraftig og solid infrastruktur av høy kvalitet, inkludert regional og grensekryssende infrastruktur, for å støtte økonomisk utvikling og livskvalitet med vekt på overkommelig pris og likeverdig tilgang for alle.
- Delmål 9.3; Øke tilgangen til finansielle tjenester, inkludert rimelig kreditt, for små industribedrifter og andre bedrifter, særlig i utviklingsland, og styrke disse bedriftenes posisjon og integrere dem i verdikjeder og markeder.
- Delmål 9.4; Innen 2030 oppgradere infrastruktur og omstille næringslivet til å bli mer bærekraftig, med mer effektiv bruk av ressurser og mer utstrakt bruk av rene og miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser, der alle land gjør en innsats etter egen evne og kapasitet.
- Delmål 9.a; Legge til rette for bærekraftig utvikling av infrastrukturen i utviklingsland ved å øke den finansielle, teknologiske og faglige bistanden til afrikanske land, de minst utviklede landene, kystløse utviklingsland og små utviklingsøystater

Mål 10, Mindre ulikhet

- Delmål 10.2; Innen 2030 sikre myndiggjøring og fremme sosial, økonomisk og politisk inkludering av alle, uavhengig av alder, kjønn, funksjonsevne, rase, etnisitet, nasjonal opprinnelse, religion eller økonomisk eller annen status
- Delmål 10.4; Vedta politikk, særlig når det gjelder skatter og avgifter, lønn og sosialomsorg, med sikte på å oppnå en gradvis utjevning av forskjeller

Mål 11, Bærekraftige byer og lokalsamfunn

- Delmål 11.1; Innen 2030 sikre at alle har tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger og grunnleggende tjenester til en overkommelig pris, og bedre forholdene i slumområder.
- Delmål 11.5; Innen 2030 oppnå en betydelig reduksjon i antall dødsfall og antall personer som rammes av katastrofer, inkludert vannrelaterte katastrofer, og i betydelig grad minske de direkte økonomiske tapene i verdens samlede bruttonasjonalprodukt som følge av slike katastrofer, med vekt på å beskytte fattige og personer i utsatte situasjoner.
- Delmål 11.6; Innen 2030 redusere byenes og lokalsamfunnenes negative påvirkning på miljøet (målt per innbygger), med særlig vekt på luftkvalitet og avfallshåndtering i offentlig eller privat regi.

Mål 12, Ansvarlig forbruk og produksjon

- Delmål 12.5; Innen 2030 redusere avfallsmengden betydelig gjennom forebygging, reduksjon, materialgjenvinning og ombruk.
- Delmål 12.6; Stimulere selskaper, særlig store og flernasjonale selskaper, til å ta i bruk bærekraftige metoder og integrere informasjon om egen bærekraft i sine rapporteringsrutiner.

Mål 13, Stoppe klimaendringene

Mål 15, Livet på land

- Delmål 15.2; Innen 2020 fremme innføringen av en bærekraftig forvaltning av all slags skog, stanse avskoging, gjenopprette forringede skoger, og i betydelig grad øke gjenreising og nyplanting av skog på globalt nivå

Mål 17, Samarbeid for å nå målene

- Delmål 17.3; Mobilisere ytterligere finansielle ressurser til utviklingslandene fra flere kilder.

Noter og definisjoner

Engasjert og ansvarlig eier

Antall unike selskaper KLP har hatt dialog med, viser til selskaper som KLP har vært i direkte dialog med under året angående sosiale, miljø-, eller styringsmessige temaer, og dialog KLP har ledet som del av ulike investorsamarbeid. KLP kan ha flere dialoger med et selskap i løpet av året knyttet til ulike temaer. KLPs oppfølging varierer i omfang, tema og tidsperspektiv. Dette er en form for eierskapsutøvelse der KLP engasjerer i en dialog med selskaper for å avklare hvordan de håndterer samfunnsansvarsutfordringer samt kommuniserer KLPs forventninger som investor og eier.

Generalforsamlinger. KLP benytter tjenester fra ISS for å stemme på generalforsamlinger i selskaper vi er investert i. Ved generalforsamlinger i norske selskaper (hjemmehørende eller børsnotert i Norge) stemmer KLP manuelt gjennom ISS. Ved generalforsamlinger i utenlandske selskaper benytter KLP proxy-stemmegiving gjennom ISS.

Antall utelukkelse viser til totalt antall selskaper KLP har ekskludert fra investeringene på grunn av brudd på utelukkelseskriteriene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor* ved utgangen av året.

Klima, miljø og natur

Klimavennlige investeringer

Det er markedsverdien av investeringene, i millioner kroner, som oppgis. Nye investeringer er netto nye investeringer gjennom kvartalet.

Andelen er beregnet som investeringenes andel av KLPs kollektivportefølje.

For å være konsekvente med definisjonene KLP benytter i vårt klimamål har vi revidert definisjonen av klimavennlige investeringer. KLP deler klimavennlige investeringer inn i nullutslippsinvesteringer og overgangsfinansiering. Der hvor det har vært praktisk hensiktsmessige er historiske tall oppdatert i henhold til ny definisjon, men tallene er i utgangspunktet ikke sammenlignbare med tidligere rapporterte tall.

Nullutslippsinvesteringer

Nullutslippsinvesteringer er investeringer med null eller nært null utslipp fra drift.

Fornybar energi i Norge er aksje- og obligasjonsinvesteringer i norske kraft- og nettselskaper. Kraftselskapene er klassifisert som el-produsenter fra vannkraft, vindkraft eller biobrensel. Tallet inkluderer også utlån til selskaper og prosjekter i Norge innen kraftsektoren, noe det ikke har gjort tidligere. Tallet er derfor ikke direkte sammenlignbart med tidligere år.

Fornybar energi internasjonalt er investeringer i prosjekter innen fornybar energi. Dette er både aksje- og obligasjonsinvesteringer og prosjektfinansiering. Investeringene gjøres enten gjennom eksterne

fondsforvaltere spesialisert på energi eller andre samarbeidspartnere. I år inkluderes også selskaper som har mer enn 95 prosent av sine inntekter fra produksjon av fornybar energi.

Fornybar energi i utviklingsland er investeringer i nye prosjekter innen fornybar energi. Investeringene gjøres dels som direkteinvesteringer i samarbeid med Norfund, dels som fondsinvesteringer gjennom fondsforvalteren Climate Investor One. Investeringene er en del av KLPs portefølje for utviklingsinvesteringer, som er ett av virkemidlene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor*. Formålet er å oppnå både finansiell avkastning og samfunnsmessig gevinst. Investeringene baseres på kommersielle risiko- og avkastningsvurderinger, men vektlegger også effekten på samfunns- og miljømessige parametere.

Bærekraftig skog er investeringer i et fond som investerer i FSC-sertifiserte skogeiendommer i Sverige, Finland og Baltikum.

Nullutslippsferger er utlån til el-ferger. Disse lånene ble innfridd i andre kvartal 2022, og der derfor tatt ut av tabellen fra og med tredje kvartal. Dette medfører at verdien av klimavennlige investeringer per tredje kvartal i 2021 og 2020 avviker fra den verdien som er rapportert historisk, da verdien av nullutslippsferger ikke er inkludert i summen.

Overgangsinvesteringer

Overgangsinvesteringer er investeringer som bidrar til å redusere utslipp og utvikle ny teknologi, eller hjelper sektorer som vanskelig kan bli nullutslipp med å bli mer bærekraftige og redusere utslipp.

Miljøbygg er definert som bygg med energiklasse A eller B. Kravene i taksonomien tilsier at bygg må ha energiklasse A eller være blant topp 15 prosent av alle bygg innenfor samme nasjon eller region. I den nasjonale bygningsmassen tilsvarer A og B bygg ca. 14 prosent av byggene med aktivt energimerke, så dette vil trolig være i henhold til den kommende definisjonen. KLP bruker derfor dette som avgrensning. Tidligere år har miljøbygg vært avgrenset til kun å inkludere bygg med energimerke A, eller har inkludert bygg som er BREEAM sertifisert med minimum oppnådd karakter very good, som produserer egen energi gjennom solcellepaneler, eller som har vunnet en norsk eiendomspris hvor miljø er en viktig måleparameter. For å få sammenlignbare tall over tid er indikatoren for tidligere år oppdatert i henhold til den nye definisjonen, med energiklasse A eller B. De historiske tallene fraviker derfor fra det som er rapportert i tidligere årsrapporter.

Grønne lån er utlån til kommuner, fylkeskommuner og bedrifter med kommunal tilknytning. Lånet må ha en klar positiv miljø- og klimaeffekt og tilfredsstillende gitte kriterier, avhengig av hva slags prosjekt det er. Prosjektkategoriene er vann, avløp og renovasjon, transport og nybygg og rehabilitering av bygg. Kriteriene er basert på *Green Bond Principles*, *Climate Bond Initiative Taxonomy* og *Nordic Public Sector Issuers Position Paper on Green Bonds Impact Reporting*. Kriteriene revideres løpende ved behov.

Grønne obligasjoner er obligasjoner klassifisert som grønne og som har en ekstern tredjepartsverifisering. Det inkluderer ikke obligasjoner som allerede er medregnet i KLPs investeringer i fornybar energi i Norge ovenfor.

Infrastruktur inkluderer investeringer i et fond for bærekraftig infrastruktur i Europa.

Fossil energi er KLPs investeringer i selskaper klassifisert som olje- og gasselskaper, herunder eksempelvis letevirksomhet, produksjon og raffinaderi. Transport- og oljeserviceselskaper er ikke inkludert.

KLPs eiendomsportefølje og egen drift

Antall flyreiser er basert på tall fra vårt reisebyrå, og det er antall strekninger som rapporteres. En strekning vil si en enkelt distanse, og en tur-retur reise kan bestå av flere strekninger.

Klimagassutslipp fra flyreiser er også basert på tall fra vårt reisebyrå. De benytter utregningsmetode og utslippsfaktorer fra ICAO (International Civil Aviation Organization).

Energiforbruk i KLPs egne kontorlokaler er en vesentlig kilde til KLPs klimagassutslipp. Energiforbruket i KLPs egne kontorlokaler er ikke temperaturkorrigert, men viser faktisk forbruk. Med egne kontorlokaler menes de kontorlokalene KLP-konsernets ansatte jobber i. Tidligere år har vi kun inkludert KLPs kontorlokaler i Norge, men i år tar vi også med kontorlokaler for KLP Eiendom i Stockholm og København. Energiforbruket er hentet fra vårt energioppfølgingssystem.

Energiforbruk i KLPs eiendomsportefølje er gjennomsnittlig 12 måneders klimakorrigert spesifikk energibruk for egendriftede bygg. Med egendriftede bygg menes de eiendommene som KLP eier og har ansvar for drift og vedlikehold, og hvor KLP har muligheten til å iverksette og måle effekten av miljøtiltak. Dette er bygg i Oslo, Trondheim, København og Stockholm. Alle disse byggene har energioppfølgingssystem hvor energi- og vannforbruk registreres og overvåkes. I de aller fleste byggene er leietakers energiforbruk også medtatt, slik at vi har oversikt over totalt energiforbruk på byggene. Energiforbruk i bygg er temperaturkorrigert for å kunne måle effekt av iverksatte energisparingstiltak.

I første kvartal 2021 tok KLP i bruk et nytt energi- og miljøoppfølgingssystem for eiendommene i KLPs eiendomsportefølje. Det har tatt tid å implementere dette, og på grunn av manglende underlag fra noen eiendommer er ikke energiforbruk fra alle bygg inkludert i rapporteringen. Det har særlig vært utfordrende å innhente data fra leietagere da det nå kreves samtykke fra leietager for at KLP skal kunne hente inn denne dataen. Når underlag fra alle bygg er inkludert i det nye systemet vil vi ha et bedre rapporteringsgrunnlag enn tidligere.

KLP har en stor portefølje med bygg, som også endrer seg over tid. De enkelte byggene kan også endre bruksmønster i kortere eller lengre tidsperioder, som for eksempel i forbindelse med leietakerutskiftninger.

Det kan være ulike grunner til at det av og til ikke er mulig å få innhentet korrekte tall, eksempelvis ved feil på målere eller for sent innrapporterte tall fra våre underleverandører. Dette tas høyde for ved at rapporteringen kun inkluderer KLPs egendriftede bygg og som har sammenliknbare driftsforhold 12 måneder tilbake i tid fra rapporteringstidspunktet. Det betyr imidlertid at byggene KLP rapporterer på varierer noe fra år til år, men vurderingen er at dette likevel vil plukke opp de riktige trendene i selskapets eiendomsmasse.

Innovasjon og samfunnsutvikling

Utlån

Utlån til vei og transport er utlån til eksempelvis veiprosjekter og infrastruktur og innkjøp av transportmidler.

Utlån til offentlig eiendom er utlån til eksempelvis skolebygg, rådhus og andre kommunale bygg.

Utlån til offentlig sektor og virksomheter er finansiering av ulike typer investeringer i kommuner og fylkeskommuner som for eksempel barnehager, sykehjem, skoler o.l.

Utlån til vann, avløp og renovasjon er utlån til ulike prosjekter knyttet til vann, avløp og innovasjon.

Såkorninvesteringer

Såkorninvesteringer er investeringer i såkornfond knyttet til forskningsmiljøer i Norge. Det er markedsverdien av gjennomførte investeringer som rapporteres.

Bank og finans i utviklingsland

Investeringer i bank og finans i utviklingsland er KLPs investeringer i Nordisk mikrofinansinitiativ (NMI) og NorFinance. NorFinance er et investeringsselskap KLP eier sammen med blant andre Norfund. Investeringene gjøres som en del av KLPs portefølje for utviklingsinvesteringer, som er ett av virkemidlene i *Retningslinje for KLP som ansvarlig investor*. Formålet er å oppnå både finansiell avkastning og samfunnsmessig gevinst.

KLP som arbeidsplass og arbeidsgiver

Antall ansatte er faste ansatte i KLP-konsernet i Norge, Sverige og Danmark, og inkluderer ansatte i permisjon og ansatte som jobber deltid.

Sykefravær er egenmeldt og legemeldt sykefravær for faste ansatte. *Korttidssykefravær* er definert til 1-3 dager, *langtidsfravær* fire dager eller mer.

Ledernivå og tyngre fagstillinger er definert som alle ledernivåer samt tyngre fagstillinger med årslønn på over 1 million kroner.

Kjønnsbalansen er utregnet som andelen kvinner og andelen menn som enten har ledende stillinger eller årslønn over 1 millioner av totalt antall ansatte i ledende stillinger eller med årslønn over 1 million kroner. Beregningen er gjort basert på oppstartsdato i stillingen. Tallet som rapporteres viser kjønnsbalansen ved utgangen av kvartalet, og ikke i kvartalet.

Nyansettelser på ledernivå og tyngre fagstillinger viser nyansettelser ved utgangen av kvartalet, og akkumulert så langt i året, og ikke i kvartalet.

Kommunal Landspensjonskasse

2. kvartal 2023

Resultatregnskap

Kommunal Landspensjonskasse

NOTE	MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
2	Premieinntekter for egen regning	43 439	25 578	51 102	33 081	50 523
	Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	-261	7 007	2 386	7 192	6 441
	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	3 735	2 786	6 996	5 227	10 824
3	Verdiendringer på investeringer	14 695	-18 159	28 356	-26 522	-25 583
	Realisert gevinst og tap på investeringer	-7 031	-377	-10 325	440	748
	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen	11 138	-8 744	27 413	-13 664	-7 570
3	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	56	-62	143	-86	-58
	Andre forsikringsrelaterte inntekter	344	333	686	664	1 358
4	Erstatninger	-6 509	-5 725	-14 840	-16 367	-28 517
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfaste forpliktelser	-39 328	-10 598	-41 223	-1 269	-11 731
	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsvalgportefølje	-157	376	-158	-381	-392
	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfaste forpliktelser	0	0	0	0	-651
	Ufordelt overskuddsmidler til forsikringskontraktene	-8 090	-446	-21 274	-550	0
5	Forsikringsrelaterte driftskostnader	-384	-380	-761	-748	-1 487
	Andre forsikringsrelaterte kostnader	-347	-343	-689	-674	-1 368
	Resultat av teknisk regnskap	163	-11	400	7	107
3, 6	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	143	229	515	340	1 066
	Andre inntekter	10	0	17	2	16
	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	-81	-73	-159	-133	-271
	Resultat av ikke-teknisk regnskap	72	156	374	209	811
	Resultat før skattekostnad	235	145	774	216	918
	Skattekostnader	-64	13	-172	19	-115
	Resultat før andre inntekter og kostnader	171	158	602	235	803
7	Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	230	-229	250	41	66
	Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden	135	-132	147	24	66
	Justering av forsikringsforpliktelsene	-40	40	-44	-7	-21
	Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	-57	57	-62	-10	-17
	Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	267	-263	290	48	94
	TOTALRESULTAT	438	-105	892	283	897

Balanse

Kommunal Landspensjonskasse

NOTE	MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
EIENDELER				
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN				
	Immaterielle eiendeler	1 169	851	978
8	Investeringseiendommer	1 388	1 005	1 399
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	3 287	3 737	3 483
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5 957	5 203	5 641
9	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	21 107	19 987	20 132
8, 9	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 598	11 776	12 489
	Fordringer	36 308	19 366	1 350
10	Bruksretteeiendeler	811	919	865
	Andre eiendeler	1 300	1 255	956
	Sum eiendeler i selskapsporteføljen	83 925	64 099	47 292
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE				
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	77 172	76 569	74 979
	Aksjer og andeler i øvrige datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5 792	5 626	5 495
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	11 486	12 159	11 858
9	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	276 865	265 439	267 451
8, 9	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	330 629	301 040	300 584
	Sum investeringer i kollektivporteføljen	701 944	660 834	660 366
	Aksjer og andeler i eiendomsdatterforetak	310	311	301
	Fordringer på og verdipapirer utstedt av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	61	63	61
9	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	972	943	943
8, 9	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	1 490	1 347	1 305
	Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen	2 833	2 665	2 609
	Sum eiendeler i kundeporteføljene	704 777	663 499	662 976
	SUM EIENDELER	788 702	727 598	710 268

NOTE	MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE				
	Innskutt egenkapital	21 405	19 701	21 388
	Opptjent egenkapital	22 301	21 372	21 411
	Sum egenkapital	43 706	41 073	42 799
9	Ansvarlig lånekapital mv.	4 969	4 576	4 575
	Premiereserve mv.	557 773	506 138	516 525
	Bufferfond	101 807	104 970	102 162
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	31 604	40 167	33 024
	Udisponert resultat til kunder	21 202	547	0
	Sum forsikringsforpliktelse - kontraktsfaste forpliktelse	712 385	651 822	651 711
	Pensjonskapital mv.	2 156	1 994	2 005
	Bufferfond	61	70	61
	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	521	591	547
	Udisponert resultat til kunder	116	4	0
	Sum forsikringsforpliktelse - særskilt investeringsportefølje	2 854	2 659	2 613
7	Pensjonsforpliktelse o.l.	306	545	524
	Forpliktelse ved periodeskatt	410	127	467
	Forpliktelse ved utsatt skatt	315	431	316
10	Leieforpliktelse	872	966	920
11	Forpliktelse	22 767	25 278	5 985
	Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	117	121	357
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE	788 702	727 598	710 268
POSTER UTENOM BALANSEN				
	Betingede forpliktelse	30 133	26 832	28 767

Egenkapitaloppstilling

Kommunal Landspensjonskasse

2023 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 31.12.2022	21 388	4 643	16 768	42 799
Endring ført direkte mot egenkapital ¹			-2	-2
Egenkapital 01.01.2023	21 388	4 643	16 766	42 798
Resultat før andre inntekter og kostnader		195	408	602
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			250	250
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			147	147
Justering av forsikringsforpliktelsene			-44	-44
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-62	-62
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			290	290
Totalresultat (udisponert)		195	698	892
Innbetalt egenkapitaltilskudd ²	17			17
Sum transaksjoner med eierne	17			17
Egenkapital 30.06.2023	21 405	4 838	17 463	43 706

¹ Implementeringseffekt IFRS 9

² Det er i løpet av 2. kvartal kalt inn ordinært egenkapitaltilskudd på 1 227 millioner med forfall i 3. kvartal.

2022 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 31.12.2021	19 831	4 370	16 476	40 678
Endring ført direkte mot egenkapital ¹		415	-172	243
Egenkapital 01.01.2022	19 831	4 786	16 304	40 921
Resultat før andre inntekter og kostnader		-103	338	235
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			41	41
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			24	24
Justering av forsikringsforpliktelsene			-7	-7
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-10	-10
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			48	48
Totalresultat (udisponert)		-103	386	283
Innbetalt egenkapitaltilskudd ²	-130			-130
Sum transaksjoner med eierne	-130			-130
Egenkapital 30.06.2022	19 701	4 683	16 690	41 073

¹ Se note 2.1.1 c) i årsrapporten for 2022 for informasjon

² Det er i løpet av 2. kvartal kalt inn ordinært egenkapitaltilskudd på 1 119 millioner med forfall i 3. kvartal.

2022 MILLIONER KRONER	Innskutt egenkapital	Opptjent egenkapital		Sum egenkapital
		Risiko- utjevningssfond	Annen opptjent egenkapital	
Egenkapital 31.12.2021	19 831	4 370	16 476	40 678
Endring ført direkte mot egenkapital ¹		415	-172	243
Egenkapital 01.01.2022	19 831	4 786	16 304	40 921
Resultat før andre inntekter og kostnader	576	-142	369	803
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger			66	66
Andel av andre resultatkomponenter ved anvendelse av egenkapitalmetoden			66	66
Justering av forsikringsforpliktelsene			-21	-21
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			-17	-17
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			94	94
Totalresultat	576	-142	464	897
Innbetalt egenkapitaltilskudd	982			982
Sum transaksjoner med eierne	982			982
Egenkapital 31.12.2022	21 388	4 643	16 768	42 799

¹ Se note 2.1.1 c) i årsrapporten for 2022 for informasjon

--

Kontantstrømoppstilling

Kommunal Landspensjonskasse

MILLIONER KRONER	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2023 -31.03.2023	01.01.2022 -31.12.2022	01.01.2022 -30.09.2022	01.01.2022 -30.06.2022
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	885	476	-374	-527	809
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter ¹	-249	-112	-329	-237	-162
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktivitet ²	-292	-276	866	895	-187
Netto endring i kontanter og bankinnskudd	344	88	163	131	460
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	918	918	755	755	755
Beholdning av kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	1 261	1 006	918	885	1 215

¹ Utbetaling ved kjøp av driftsmidler.

² Netto innbetaling av egenkapitaltilskudd, opptak og nedbetaling av gjeld.

--

Noter til regnskapet

Kommunal Landspensjonskasse

Note 1 Regnskapsprinsipper og -estimer

Regnskapsprinsipper

Regnskapet i denne delårsrapporten viser delårsregnskapet for Kommunal Landspensjonskasse (KLP), for perioden 01.01.2023 – 30.06.2023. Regnskapet er ikke revidert.

Delårsregnskapet er avlagt etter Forskrift av 18. desember 2015 nr. 1824: Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak (årsregnskapsforskriften) og IAS 34 Delårsrapportering. Delårsregnskapet er utarbeidet etter samme prinsipper som årsregnskapet for 2022 med mindre annet er oppgitt.

Årsregnskapsforskriften har endret reglene for innregning og måling av finansielle instrumenter. Disse er fra og med regnskapsår som starter 1. januar 2023 innregnet og målt i samsvar med IFRS 9. Finansielle eiendeler som tilfredsstillter kriteriene i IFRS 9.4.2A kan likevel måles til amortisert kost. KLP har benyttet muligheten til å måle disse verdipapirene til amortisert kost. Implementeringseffekten av IFRS 9 som er bokført 01.01.2023, er delvis ført mot foretakets egenkapital og delvis mot forsikringsforpliktelsene som vist i tabellen under:

MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen	Kollektiv- porteføljen	Investeringsvalg- porteføljen	Samlet for kundeporteføljene
Finansielle eiendeler	-2	-13	0	-13
Finansielle forpliktelser	0	0	0	0
Skatteeffekt	1	0	0	0
Netto effekt	-2	-13	0	-13
Effekten føres mot:	Egenkapitalen			Forsikringsforpliktelsene

Ved innføringen av IFRS 9 er det ikke krav om sammenligningstall, så tall som vedrører finansielle instrumenter for 2022 er ikke omarbeidet.

For mer informasjon om regnskapsprinsippene tilknyttet denne standarden og implementeringseffekter henvises det til foretakets årsrapport for 2022, note 37.

Delårsregnskapet inneholder ikke all informasjon som kreves av et fullstendig årsregnskap, og denne delårsrapporten bør leses i sammenheng med årsregnskapet for 2022. Foretakets årsrapport er tilgjengelig på klp.no

Regnskapsestimater

Ved utarbeidelse av delårsregnskapet har ledelsen utøvet skjønn og benyttet estimater og forutsetninger som påvirker regnskapstallene. Faktiske tall kan derfor avvike fra benyttede estimater. Ved implementering av nye regler for innregning og måling av finansielle instrumenter, er det krav til avsetninger for forventet kredittap på finansielle instrumenter verdsatt til amortisert kost. Det vil være betydelig estimatusikkerhet knyttet til beregning av forventet kredittap. For øvrig vises det til note 3 «Viktige regnskapsestimater og vurderinger» i årsregnskapet for 2022 for beskrivelse av regnskapsposter hvor det er betydelig risiko for vesentlige endringer i balanseførte verdier i framtidige perioder.

Note 2 Premieinntekter for egen regning

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
Forfalte premier, brutto	43 439	25 569	51 011	32 695	50 137
Overføring av premiereserve fra andre	0	9	91	386	386
Sum premieinntekter for egen regning	43 439	25 578	51 102	33 081	50 523

Note 3 Tap på rentebærende verdipapirer og utlån til amortisert kost

Noten viser tapsavsetninger på rentebærende verdipapir som måles til amortisert kost samt utlån og fordringer som måles til amortisert kost. I andre kvartal er det ikke foretatt noen endringer på modellene som brukes for å beregne forventet tap. Tapsavsetningene har i perioden økt med 224 millioner kroner. Det vises for øvrig til note 37 i årsrapporten for nærmere beskrivelse av modellen.

Tap rentebærende verdipapirer til amortisert kost

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Inngående balanse, 01.01.2023	29 793	4 039	0	33 832
Overføring til trinn 1	0	-209	0	-209
Overføring til trinn 2	0	0	0	0
Overføring til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-2 713	-805	0	-3 518
Nye tap	1 764	0	0	1 764
Fraregnet tap	-2 029	-475	0	-2 504
Avsetning 30.06.2023	26 815	2 550	0	29 364
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	-2 979	-1 489	0	-4 468

Tap utlån og fordringer - alle segment

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Inngående balanse, 01.01.2023	5 187	4	97	5 289
Overført til trinn 1	2	-2	0	0
Overført til trinn 2	-228 386	228 386	0	0
Overført til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	228 894	1	7	228 902
Nye tap	246	0	0	246
Fraregnet tap	-19	0	0	-19
Avsetning 30.06.2023	5 923	228 390	104	234 417
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	736	228 385	7	229 128

Tap på bedriftslån

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Inngående balanse, 01.01.2023	4 388	0	0	4 388
Overført til trinn 1	0	0	0	0
Overført til trinn 2	-228 386	228 386	0	0
Overført til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	228 906	0	0	228 906
Nye tap	208	0	0	208
Fraregnet tap	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	5 116	228 386	0	233 502
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	728	228 386	0	229 114

Tap på boliglån

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Inngående balanse, 01.01.2023	6	4	97	108
Overført til trinn 1	2	-2	0	0
Overført til trinn 2	0	0	0	0
Overført til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-3	1	7	4
Nye tap	0	0	0	0
Fraregnet tap	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	5	4	104	113
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	-1	-1	7	5

Tap på offentlige utlån

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Inngående balanse, 01.01.2023	792	0	0	792
Overført til trinn 1	0	0	0	0
Overført til trinn 2	0	0	0	0
Overført til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	-27	0	0	-27
Nye tap	37	0	0	37
Fraregnet tap	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	802	0	0	802
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	10	0	0	10

Tap på seniorlån

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Inngående balanse, 01.01.2023	0	0	0	0
Overført til trinn 1	0	0	0	0
Overført til trinn 2	0	0	0	0
Overført til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	0	0	0	0
Nye tap	0	0	0	0
Fraregnet tap	0	0	0	0
Avsetning 30.06.2023	0	0	0	0
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	0	0	0	0

Tap alle segment - utenom balansen

TUSEN KRONER	12-mnd forventet tap	Levetids- forventet tap - ikke misligholdt	Levetids- forventet tap - misligholdt	Totalt trinn 1-3
	trinn 1	trinn 2	trinn 3	
Inngående balanse, 01.01.2023	0	0	0	0
Overført til trinn 1	0	0	0	0
Overført til trinn 2	0	0	0	0
Overført til trinn 3	0	0	0	0
Netto endring	18	0	0	18
Nye tap	0	0	0	0
Fraregnet tap	-18	0	0	-18
Avsetning 30.06.2023	0	0	0	0
Endring (01.01.2023 - 30.06.2023)	0	0	0	0

Note 4 Erstatninger

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
Utbetalte erstatninger	6 513	5 943	12 719	11 709	23 858
Overføring av premiereserve til andre	-4	-218	2 121	4 658	4 659
Sum erstatninger	6 509	5 725	14 840	16 367	28 517

Note 5 Forsikringsrelaterte driftskostnader

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
Personalkostnader	207	215	426	428	843
Avskrivninger og nedskrivninger	63	41	111	92	189
Andre driftskostnader	114	124	223	229	454
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	384	380	761	748	1 487

Note 6 Verdiendring eiendomsinvesteringer

Porteføljen av investeringseiendommer inklusive investeringseiendommer eid via datterselskaper er verdivurdert per 30.06.2023.

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
Verdiregulering inkludert valutaendringer	-1 299	6 363	563	5 918	3 417
Valutasikring	-199	-1 186	-2 547	-162	134
Netto verdiregulering inkludert valutasikring	-1 499	5 177	-1 984	5 756	3 550

Note 7 Pensjonsforpliktelser

MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
Balanseført netto forpliktelse 01.01.	524	553	553
Resultatført pensjonskostnad	60	62	124
Resultatført finanskostnad	9	7	13
Aktuarielle gevinster og tap	-250	-41	-66
Innbetalt premie/tilskudd	-38	-36	-101
Balanseført netto forpliktelse 30.06./31.12.	306	545	524

FORUTSETNINGER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
Diskonteringsrente	3,70 %	3,20 %	3,00 %
Lønnsvekst	3,50 %	3,50 %	3,50 %
Folketrygdens grunnbeløp (G)	3,25 %	3,25 %	3,25 %
Pensjonsregulering	2,60 %	2,48 %	2,60 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %	14,10 %
Finansskatt	5,00 %	5,00 %	5,00 %

Effekten av endringer i forutsetningene er en reduksjon av forpliktelsen med 250 millioner kroner per 30.06.2023. Endringen er ført under "Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet".

Note 8 Virkelig verdi hierarki

30.06.2023 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				

30.06.2023 MILLONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Sertifikater	0	547	0	547
Obligasjoner	0	7 054	0	7 054
Obligasjonsfond	3 224	0	0	3 224
Rentebærende verdipapirer	3 224	7 601	0	10 825
Utlån og fordringer	260	870	0	1 130
Aksjer	0	0	6	6
Aksjer og andeler	0	0	6	6
Finansielle derivater	0	592	0	592
Andre finansielle eiendeler	0	46	0	46
Sum selskapsporteføljen	3 484	9 108	6	12 598
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Sertifikater	1 857	1 009	0	2 865
Obligasjoner	18 818	27 852	0	46 671
Obligasjonsfond	22 092	11 200	12 523	45 816
Rentebærende verdipapirer	42 767	40 061	12 523	95 352
Utlån og fordringer	5 899	790	0	6 689
Aksjer	59 371	1 987	3 190	64 548
Aksjefond	89 772	0	57	89 829
Eiendomsfond	0	2 242	7 790	10 032
Spesialfond	0	2 225	0	2 225
Private Equity	0	0	42 442	42 442
Aksjer og andeler	149 143	6 453	53 479	209 076
Finansielle derivater	0	2 078	0	2 078
Andre finansielle eiendeler	0	17 435	0	17 435
Sum kollektivporteføljen	197 810	66 817	66 002	330 629
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Obligasjonsfond	237	9	0	246
Rentebærende verdipapirer	237	9	0	246
Utlån og fordringer	160	0	0	160
Aksjefond	1 022	0	0	1 022
Eiendomsfond	0	0	45	45
Spesialfond	0	12	0	12
Aksjer og andeler	1 022	12	45	1 079
Finansielle derivater	0	5	0	5
Andre finansielle eiendeler	0	1	0	1
Sum investeringsvalgporteføljen	1 419	27	45	1 490
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	202 713	75 952	66 053	344 717
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Investerings eiendom	0	0	1 388	1 388
Sum investerings eiendom	0	0	1 388	1 388
FORPLIKTELSE SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	1	0	1
Gjeld til kredittinstitusjoner	663	0	0	663
Sum selskapsporteføljen	663	1	0	664
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	1 401	0	1 401
Gjeld til kredittinstitusjoner	543	0	0	543
Sum kollektivporteføljen	543	1 401	0	1 944

30.06.2023 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	5	0	5
Gjeld til kredittinstitusjoner	11	0	0	11
Sum investeringsvalgporteføljen	11	5	0	17
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	1 218	1 407	0	2 624

30.06.2022 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Sertifikater	0	356	0	356
Obligasjoner	48	6 630	0	6 678
Obligasjonsfond	2 669	0	0	2 669
Rentebærende verdipapirer	2 716	6 986	0	9 702
Utlån og fordringer	722	784	0	1 506
Aksjer	0	0	6	6
Aksjer og andeler	0	0	6	6
Finansielle derivater	0	559	0	559
Andre finansielle eiendeler	0	3	0	3
Sum selskapsporteføljen	3 438	8 332	6	11 776

KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Sertifikater	867	1 616	0	2 483
Obligasjoner	20 085	24 755	0	44 840
Obligasjonsfond	34 128	9 522	7 750	51 399
Rentebærende verdipapirer	55 079	35 893	7 750	98 722
Utlån og fordringer	7 805	322	0	8 128
Aksjer	47 051	1 170	2 950	51 171
Aksjefond	82 977	0	51	83 028
Eiendomsfond	0	2 269	6 976	9 245
Spesialfond	0	1 920	0	1 920
Private Equity	0	0	33 355	33 355
Aksjer og andeler	130 029	5 359	43 331	178 719
Finansielle derivater	0	498	0	498
Andre finansielle eiendeler	0	14 974	0	14 974
Sum kollektivporteføljen	192 913	57 047	51 080	301 040

INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Obligasjonsfond	295	8	0	304
Rentebærende verdipapirer	295	8	0	304
Utlån og fordringer	144	0	0	144
Aksjefond	838	0	0	838
Eiendomsfond	0	0	49	49
Spesialfond	0	11	0	11
Aksjer og andeler	838	11	49	898
Finansielle derivater	0	1	0	1
Andre finansielle eiendeler	0	1	0	1
Sum investeringsvalgporteføljen	1 277	21	49	1 347
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	197 628	65 399	51 136	314 163

SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Investeringseiendom	0	0	1 005	1 005
Sum investeringseiendom	0	0	1 005	1 005

FORPLIKTELSE SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI

30.06.2022 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	83	0	83
Gjeld til kredittinstitusjoner	672	0	0	672
Sum selskapsporteføljen	672	83	0	755
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	5 482	0	5 482
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 656	0	0	2 656
Sum kollektivporteføljen	2 656	5 482	0	8 139
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	27	0	27
Gjeld til kredittinstitusjoner	20	0	0	20
Sum investeringsvalgporteføljen	20	27	0	47
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	3 348	5 593	0	8 941

31.12.2022 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Sertifikater	0	318	0	318
Obligasjoner	47	7 367	0	7 414
Obligasjonsfond	3 194	0	0	3 194
Rentebærende verdipapirer	3 241	7 685	0	10 926
Utlån og fordringer	612	489	0	1 101
Aksjer	0	0	6	6
Aksjer og andeler	0	0	6	6
Finansielle derivater	0	455	0	455
Andre finansielle eiendeler	0	0	0	0
Sum selskapsporteføljen	3 854	8 630	6	12 489
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Sertifikater	1 853	1 079	0	2 931
Obligasjoner	18 254	38 572	0	56 826
Obligasjonsfond	19 831	9 569	9 835	39 234
Rentebærende verdipapirer	39 938	49 219	9 835	98 992
Utlån og fordringer	16 397	193	0	16 590
Aksjer	47 713	1 609	3 262	52 584
Aksjefond	80 476	0	60	80 536
Eiendomsfond	0	2 165	7 083	9 248
Spesialfond	0	2 191	0	2 191
Private Equity	0	0	35 785	35 785
Aksjer og andeler	128 189	5 966	46 189	180 344
Finansielle derivater	0	4 164	0	4 164
Andre finansielle eiendeler	0	493	0	493
Sum kollektivporteføljen	184 523	60 036	56 024	300 584
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Obligasjonsfond	265	8	0	273
Rentebærende verdipapirer	265	8	0	273
Utlån og fordringer	98	0	0	98
Aksjefond	862	0	0	862
Eiendomsfond	0	0	47	47
Spesialfond	0	12	0	12

31.12.2022 MILLIONER KRONER	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Aksjer og andeler	862	12	47	922
Finansielle derivater	0	9	0	9
Andre finansielle eiendeler	0	4	0	4
Sum investeringsvalgporteføljen	1 225	34	47	1 305
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	189 602	68 699	56 078	314 378
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Investeringseiendom	0	0	1 399	1 399
Sum investeringseiendom	0	0	1 399	1 399
FORPLIKTELSE SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI				
SELSKAPSPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	60	0	60
Gjeld til kredittinstitusjoner	512	0	0	512
Sum selskapsporteføljen	512	60	0	572
KOLLEKTIVPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	1 321	0	1 321
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 130	0	0	2 130
Sum kollektivporteføljen	2 130	1 321	0	3 452
INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN				
Finansielle derivater	0	6	0	6
Gjeld til kredittinstitusjoner	36	0	0	36
Sum investeringsvalgporteføljen	36	6	0	42
Sum finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	2 678	1 387	0	4 066

Endringer i nivå 3 aksjer, unoterte SELSKAPSPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
Inngående balanse 01.01.	6	8	8
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	0	-2	-2
Utgående balanse 30.06./31.12.	6	6	6
Realisert gevinst / tap	0	0	0

Endringer i nivå 3 aksjer, unoterte KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
Inngående balanse 01.01.	3 262	2 721	2 721
Solgt	-20	-20	-53
Kjøpt	25	1	432
Urealiserte endringer	-76	247	162
Utgående balanse 30.06./31.12.	3 190	2 950	3 262
Realisert gevinst / tap	-15	-13	-6

Endringer i nivå 3 aksjefond, unoterte KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
Inngående balanse 01.01.	59	50	50
Solgt	0	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	-3	0	9
Utgående balanse 30.06./31.12.	57	50	59
Realisert gevinst / tap	0	0	0

Endringer i nivå 3, Private Equity og eiendomsfond KOLLEKTIVPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
Inngående balanse 01.01.	52 703	40 127	40 127
Solgt	-1 495	-2 480	-5 753
Kjøpt	7 044	6 012	14 036
Urealiserte endringer	4 503	4 420	4 292
Utgående balanse 30.06./31.12.	62 755	48 080	52 703
Realisert gevinst / tap	542	955	2 313

Endringer i nivå 3, Eiendomsfond INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
Inngående balanse 01.01.	48	0	0
Solgt	-1	-1	-2
Kjøpt	0	50	50
Urealiserte endringer	-2	0	-1
Utgående balanse 30.06./31.12.	45	49	48
Realisert gevinst / tap	0	0	0

Endringer i nivå 3, Investeringseiendom SELSKAPSPORTEFØLJEN	Bokført verdi 30.06.2023	Bokført verdi 30.06.2022	Bokført verdi 31.12.2022
Inngående balanse 01.01.	1 399	1 004	1 004
Solgt	-3	0	0
Kjøpt	0	0	0
Urealiserte endringer	21	20	435
Annet	-28	-20	-40
Utgående balanse 30.06./31.12.	1 388	1 005	1 399
Realisert gevinst / tap	3	0	0
Sum nivå 3	67 441	52 140	57 476

Beløpene i nivåfordelingen finner man igjen i balansen, under de ulike porteføljenes fordeling av finansielle instrumenter til virkelig verdi og investeringseiendommer. Urealiserte endringer reflekteres på linjen «Verdiendringer på investeringer» i resultatet i de ulike porteføljene.

Virkelig verdi skal være en representativ pris basert på hva tilsvarende eiendel eller forpliktelse ville vært omsatt for ved normale markedsbetingelser og forhold. Høyeste kvalitet i forhold til virkelig verdi er basert på noterte kurser i et aktivt marked. Et finansielt instrument anses som notert i et aktivt marked dersom noterte kurser er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse kursene representerer faktiske og regelmessige forekommende transaksjoner på armlengdes avstand.

Nivå 1: Instrumenter i dette nivået henter virkelig verdi fra noterte priser i et aktivt marked for identiske eiendeler eller forpliktelser som enheten har tilgang til ved rapporteringstidspunktet. Eksempler på instrumenter i nivå 1 er børsnoterte papirer.

Nivå 2: Instrumenter i dette nivået anses ikke å ha et aktivt marked. Virkelig verdi hentes fra observerbare markedsdata; dette inkluderer hovedsakelig priser basert på identiske instrumenter, men hvor instrumentet ikke innehar høy nok omsetningsfrekvens, samt priser basert på tilsvarende eiendeler og prisledende indikatorer som kan bli bekreftet fra markedsinformasjon. Eksempler på instrumenter i nivå 2 er rentepapirer priset ut fra rentebaner. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 2 instrumenter henvises det til note 7 i konsernet for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

Nivå 3: Instrumenter på nivå 3 innehar ingen observerbare markedsdata eller omsettes på markeder som anses som inaktivt. Prisen baseres hovedsakelig på egne beregninger, hvor reell virkelig verdi kan avvike hvis instrumentet skulle blitt omsatt. Instrumentene som omfattes i nivå 3 hos KLP er unoterte aksjer og private equity investeringer. For mer informasjon vedrørende prising av nivå 3 instrumenter henvises det til note 7 i konsernet for de ulike klassene som ligger i dette nivået.

Verdsettelse rundt poster i de ulike nivåene er beskrevet i note 7 i konsernet, for beskrivelse av prising på investeringseiendom henvises det til årsrapporten.

I note 9 opplyses det om virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost. Den nivåbaserte fordelingen for disse postene vil være som følger: eiendeler klassifisert som hold til forfall vil inngå i nivå 1, utlån, og lån og fordringer vil inngå i nivå 2. Forpliktelser, målt til amortisert kost, vil være fordelt på følgende vis; ansvarlige lån fordelt i nivå 1 og i nivå 2, fondsobligasjonslånet vil vært fordelt i nivå 2, gjeld til kredittinstitusjoner vil vært fordelt i nivå 1. For informasjon vedrørende prising av disse rentepapirene henvises det til note 7 i konsernet.

På verdipapirene som inngår i nivå 3 er det ikke blitt gjort en sensitivitetsanalyse, en endring i variablene til prisingen er rent informasjonsmessig vurdert til å gi lite merverdi utover det som allerede er oppgitt i noten. For sensitivitetsanalyse for investeringseiendom henvises det til årsrapporten. På generelt grunnlag vil en endring i prisingen på 5 % gi en endring i verdien på 3 372 millioner kroner per 30.06.2023 på eiendelene i nivå 3.

Hva gjelder flytting av papirer mellom nivåene er det lagt grenser på antall handelsdager og omsetningsmengde på aksjer for å skille nivå 1 og nivå 2. De generelle prinsippene rundt nivåfordeling går hovedsakelig på om eiendelen eller forpliktelsen er notert eller ikke, og om noteringen kan angis å være i et aktivt marked. For aksjer er det et ytterligere skille på handelsdager og omsetningsmengde som skiller ut noterte papirer som ikke inngår i aktivt marked. Ved flytting mellom nivåene tas det utgangspunkt i verdiene ved slutten av rapporteringsperioden.

I 2. kvartal ble det flyttet aksjer for 263 millioner kroner fra nivå 1 til nivå 2 og 87 millioner fra nivå 2 til nivå 1. Flyttingene skyldes endring i likviditet. Det er ingen flyttinger utover dette i KLP.

Note 9 **Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser**

For informasjon vedrørende prising av finansielle eiendeler og forpliktelser henvises det til note 7 Virkelig verdi av finansielle eiendeler og forpliktelser i konsernregnskapet.

30.06.2023 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi

FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST

30.06.2023 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
RENTEBÆRENDE VERDIPAPIRER								
Norske obligasjoner	5 708	5 225	59 609	54 734	308	278	65 625	60 237
Opptjente ikke forfalte renter	78	78	890	890	5	5	972	972
Utenlandske obligasjoner	15 149	14 039	134 652	122 775	648	591	150 449	137 405
Opptjente ikke forfalte renter	172	172	1 968	1 968	11	11	2 150	2 150
Sum rentebærende verdipapirer	21 107	19 514	197 118	180 366	972	885	219 197	200 765
UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	2 881	2 780	0	0	2 881	2 780
Lån med offentlig garanti	0	0	71 150	69 282	0	0	71 150	69 282
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	5 234	5 244	0	0	5 234	5 244
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	483	483	0	0	483	483
Sum utlån og fordringer	0	0	79 747	77 789	0	0	79 747	77 789
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	21 107	19 514	276 865	258 155	972	885	298 944	278 554
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	6	6	11 278	11 278	0	0	11 284	11 284
Utenlandske aksjer	0	0	53 270	53 270	0	0	53 270	53 270
Sum aksjer	6	6	64 548	64 548	0	0	64 554	64 554
Eiendomsfond	0	0	10 032	10 032	45	45	10 076	10 076
Norske aksjefond	0	0	89 508	89 508	1 022	1 022	90 530	90 530
Utenlandske aksjefond	0	0	42 763	42 763	0	0	42 763	42 763
Sum aksjefondsandeler	0	0	142 303	142 303	1 067	1 067	143 369	143 369
Norske alternative investeringer	0	0	2 225	2 225	12	12	2 237	2 237
Utenlandske alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum alternative investeringer	0	0	2 225	2 225	12	12	2 237	2 237
Sum aksjer og andeler	6	6	209 076	209 076	1 079	1 079	210 161	210 161
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	6 316	6 316	27 469	27 469	0	0	33 785	33 785
Utenlandske obligasjoner	689	689	18 801	18 801	0	0	19 490	19 490
Opptjente ikke forfalte renter	49	49	400	400	0	0	449	449
Norske obligasjonsfond	3 218	3 218	23 517	23 517	245	245	26 980	26 980
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	22 267	22 267	0	0	22 267	22 267
Opptjente ikke forfalte renter	6	6	32	32	1	1	38	38
Norske sertifikater	542	542	2 382	2 382	0	0	2 924	2 924
Utenlandske sertifikater	0	0	468	468	0	0	468	468
Opptjente ikke forfalte renter	5	5	15	15	0	0	20	20
Sum rentebærende verdipapirer	10 825	10 825	95 352	95 352	246	246	106 422	106 422
Norske utlån og fordringer	900	900	1 450	1 450	96	96	2 446	2 446
Utenlandske utlån og fordringer	230	230	5 239	5 239	64	64	5 533	5 533
Sum utlån og fordringer	1 130	1 130	6 689	6 689	160	160	7 979	7 979
DERIVATER								
Renteswapper	556	556	0	0	0	0	556	556
Aksjeopsjon	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaterminer	36	36	2 078	2 078	5	5	2 118	2 118
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	592	592	2 078	2 078	5	5	2 675	2 675
ANDRE FINANSIELLE EIENDELER								
Andre finansielle eiendeler	46	46	17 435	17 435	1	1	17 482	17 482
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 598	12 598	330 629	330 629	1 490	1 490	344 717	344 717
FORPLIKTELSE								

30.06.2023 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	183	183	0	0	183	183
Valutaterminer	1	1	1 218	1 218	5	5	1 224	1 224
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	1	1	1 401	1 401	5	5	1 407	1 407
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	3 429	3 346	0	0	0	0	3 429	3 346
Fondsobligasjonslån	1 540	1 644	0	0	0	0	1 540	1 644
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 969	4 990	0	0	0	0	4 969	4 990
FORPLIKTELSER TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Repoer	0	0	502	502	0	0	502	502
Norske call money ¹	0	0	0	0	0	0	0	0
Utenlandske call money ¹	663	663	41	41	11	11	716	716
Sum forpliktelser til kredittinstitusjoner	663	663	543	543	11	11	1 218	1 218

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

30.06.2022 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	492	500	3 448	3 467	2	2	3 942	3 969
Opptjente ikke forfalte renter	9	9	87	87	0	0	96	96
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 368	6 235	15 235	15 141	38	39	21 642	21 414
Opptjente ikke forfalte renter	18	18	202	202	1	1	220	220
Sum investeringer som holdes til forfall	6 887	6 762	18 972	18 896	41	41	25 899	25 699
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	5 030	4 697	54 586	50 956	297	276	59 912	55 930
Opptjente ikke forfalte renter	70	70	807	807	5	5	881	881
Utenlandske obligasjonslån	7 839	7 381	110 566	103 403	591	554	118 996	111 338
Opptjente ikke forfalte renter	162	162	1 708	1 708	10	10	1 880	1 880
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	13 100	12 309	167 666	156 874	903	846	181 668	170 029
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	3 133	3 033	0	0	3 133	3 033
Lån med offentlig garanti	0	0	69 428	68 133	0	0	69 428	68 133
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	5 941	5 941	0	0	5 941	5 941
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	298	298	0	0	298	298
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	78 801	77 404	0	0	78 801	77 404
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	19 987	19 071	265 439	253 175	943	887	286 369	273 132
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	6	6	10 132	10 132	0	0	10 138	10 138
Utenlandske aksjer	0	0	41 039	41 039	0	0	41 039	41 039
Sum aksjer	6	6	51 171	51 171	0	0	51 177	51 177
Eiendomsfond	0	0	9 245	9 245	49	49	9 294	9 294
Norske aksjefond	0	0	82 146	82 146	838	838	82 983	82 983
Utenlandske aksjefond	0	0	34 237	34 237	0	0	34 237	34 237
Sum aksjefondsandeler	0	0	125 628	125 628	887	887	126 515	126 515
Norske alternative investeringer	0	0	1 920	1 920	11	11	1 931	1 931
Utenlandske alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum alternative investeringer	0	0	1 920	1 920	11	11	1 931	1 931

30.06.2022 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Sum aksjer og andeler	6	6	178 719	178 719	898	898	179 622	179 622
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	6 336	6 336	26 845	26 845	0	0	33 181	33 181
Utenlandske obligasjoner	314	314	17 702	17 702	0	0	18 016	18 016
Opptjente ikke forfalte renter	27	27	293	293	0	0	320	320
Norske obligasjonsfond	2 667	2 667	20 765	20 765	302	302	23 735	23 735
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	30 570	30 570	0	0	30 570	30 570
Opptjente ikke forfalte renter	1	1	65	65	1	1	67	67
Norske sertifikater	354	354	2 060	2 060	0	0	2 415	2 415
Utenlandske sertifikater	0	0	417	417	0	0	417	417
Opptjente ikke forfalte renter	1	1	5	5	0	0	6	6
Sum rentebærende verdipapirer	9 702	9 702	98 722	98 722	304	304	108 727	108 727
Norske utlån og fordringer	974	974	1 714	1 714	98	98	2 786	2 786
Utenlandske utlån og fordringer	532	532	6 414	6 414	46	46	6 992	6 992
Sum utlån og fordringer	1 506	1 506	8 128	8 128	144	144	9 778	9 778
DERIVATER								
Renteswapper	559	559	17	17	0	0	577	577
Aksjeopsjon	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaterminer	0	0	481	481	1	1	482	482
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	559	559	498	498	1	1	1 059	1 059
ANDRE FINANSIELLE EIENDELER								
Andre finansielle eiendeler	3	3	14 974	14 974	1	1	14 977	14 977
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	11 776	11 776	301 040	301 040	1 347	1 347	314 163	314 163
FORPLIKTELSE								
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	880	880	0	0	880	880
Valutaterminer	83	83	4 602	4 602	27	27	4 712	4 712
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	83	83	5 482	5 482	27	27	5 592	5 592
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	3 026	3 314	0	0	0	0	3 026	3 314
Fondsobligasjonslån	1 550	1 345	0	0	0	0	1 550	1 345
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 576	4 659	0	0	0	0	4 576	4 659
FORPLIKTELSE TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Repoer	0	0	1 300	1 300	0	0	1 300	1 300
Norske call money ¹	0	0	1 296	1 296	3	3	1 299	1 299
Utenlandske call money ¹	672	672	60	60	17	17	749	749
Sum forpliktelser til kredittinstitusjoner	672	672	2 656	2 656	20	20	3 348	3 348

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

31.12.2022 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL AMORTISERT KOST								
INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL								
Norske hold til forfall obligasjoner	494	500	2 559	2 573	2	2	3 055	3 075
Opptjente ikke forfalte renter	19	19	95	95	0	0	114	114
Utenlandske hold til forfall obligasjoner	6 479	6 133	14 273	13 949	38	39	20 790	20 121
Opptjente ikke forfalte renter	39	39	202	202	1	1	241	241
Sum investeringer som holdes til forfall	7 030	6 691	17 129	16 820	41	41	24 200	23 552

31.12.2022 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
OBLIGASJONER								
Norske obligasjonslån	5 138	4 836	55 584	52 806	302	283	61 024	57 925
Opptjente ikke forfalte renter	70	70	769	769	4	4	844	844
Utenlandske obligasjonslån	7 789	7 303	113 271	105 231	586	545	121 645	113 079
Opptjente ikke forfalte renter	105	105	1 716	1 716	9	9	1 830	1 830
Sum obligasjoner klassifisert som utlån og fordring	13 102	12 314	171 339	160 522	902	842	185 343	173 678
ØVRIG UTLÅN OG FORDRINGER								
Pantelån	0	0	2 935	2 836	0	0	2 935	2 836
Lån med offentlig garanti	0	0	70 213	68 807	0	0	70 213	68 807
Utlån utland med sikkerhet i pant og offentlig garanti	0	0	5 332	5 332	0	0	5 332	5 332
Andre utlån	0	0	115	115	0	0	115	115
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	389	389	0	0	389	389
Sum øvrige utlån og fordringer	0	0	78 982	77 478	0	0	78 982	77 478
Sum finansielle eiendeler som måles til amortisert kost	20 132	19 005	267 451	254 820	943	883	288 525	274 708
FINANSIELLE EIENDELER SOM MÅLES TIL VIRKELIG VERDI								
EGENKAPITALINSTRUMENTER								
Norske aksjer	6	6	10 961	10 961	0	0	10 968	10 968
Utenlandske aksjer	0	0	41 622	41 622	0	0	41 622	41 622
Sum aksjer	6	6	52 584	52 584	0	0	52 590	52 590
Eiendomsfond	0	0	9 248	9 248	47	47	9 296	9 296
Norske aksjefond	0	0	80 234	80 234	862	862	81 096	81 096
Utenlandske aksjefond	0	0	36 087	36 087	0	0	36 087	36 087
Sum aksjefondsandeler	0	0	125 570	125 570	909	909	126 479	126 479
Norske alternative investeringer	0	0	2 191	2 191	12	12	2 203	2 203
Utenlandske alternative investeringer	0	0	0	0	0	0	0	0
Sum alternative investeringer	0	0	2 191	2 191	12	12	2 203	2 203
Sum aksjer og andeler	6	6	180 344	180 344	922	922	181 272	181 272
GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI								
Norske obligasjoner	7 144	7 144	27 753	27 753	0	0	34 898	34 898
Utenlandske obligasjoner	223	223	28 552	28 552	0	0	28 775	28 775
Opptjente ikke forfalte renter	47	47	520	520	0	0	568	568
Norske obligasjonsfond	3 194	3 194	21 271	21 271	273	273	24 738	24 738
Utenlandske obligasjonsfond	0	0	17 964	17 964	0	0	17 964	17 964
Opptjente ikke forfalte renter	0	0	0	0	0	0	0	0
Norske sertifikater	315	315	2 499	2 499	0	0	2 814	2 814
Utenlandske sertifikater	0	0	420	420	0	0	420	420
Opptjente ikke forfalte renter	4	4	12	12	0	0	15	15
Sum rentebærende verdipapirer	10 926	10 926	98 992	98 992	273	273	110 191	110 191
Norske utlån og fordringer	630	630	10 531	10 531	32	32	11 193	11 193
Utenlandske utlån og fordringer	471	471	6 059	6 059	66	66	6 596	6 596
Sum utlån og fordringer	1 101	1 101	16 590	16 590	98	98	17 789	17 789
DERIVATER								
Renteswapper	455	455	657	657	0	0	1 113	1 113
Aksjeopsjon	0	0	135	135	0	0	135	135
Valutaterminer	0	0	3 372	3 372	9	9	3 381	3 381
Sum finansielle derivater klassifisert som eiendeler	455	455	4 164	4 164	9	9	4 628	4 628
ANDRE FINANSIELLE EIENDELER								
Andre finansielle eiendeler	0	0	493	493	4	4	498	498
Sum finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	12 489	12 489	300 584	300 584	1 305	1 305	314 378	314 378
FORPLIKTELSER								

31.12.2022 MILLIONER KRONER	Selskaps- porteføljen		Kollektiv- porteføljen		Investeringsvalg- porteføljen		Sum	
	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
DERIVATER								
Renteswapper	0	0	118	118	0	0	118	118
Valutaterminer	60	60	1203	1203	6	6	1269	1269
Sum finansielle derivater klassifisert som gjeld	60	60	1321	1321	6	6	1387	1387
ANSVARLIG LÅNEKAPITAL								
Ansvarlig lånekapital	3 147	3 093	0	0	0	0	3 147	3 093
Fondsobligasjonslån	1 428	1 428	0	0	0	0	1 428	1 428
Sum ansvarlig lånekapital mv.	4 575	4 521	0	0	0	0	4 575	4 521
FORPLIKTELSER TIL KREDITTINSTITUSJONER								
Norske call money ¹	0	0	636	636	3	3	639	639
Utenlandske call money ¹	512	512	1 494	1 494	33	33	2 039	2 039
Sum forpliktelser til kredittinstitusjoner	512	512	2 130	2 130	36	36	2 678	2 678

¹ Call money er sikkerhetsstillelse for blant annet betalt/mottatt margin i forbindelse med derivater.

Note 10 Leieavtaler

MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
BRUKSRETTEIENDELER	EIENDOM		
Inngående balanse 01.01.	865	973	973
Avskrivninger	-54	-54	-108
Utgående balanse 30.06. / 31.12.	811	919	865

MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
LEIEFORPLIKTELSER	EIENDOM		
Inngående balanse 01.01.	920	1 012	1 012
Avdrag	-48	-46	-92
Utgående balanse 30.06. / 31.12.	872	966	920

MILLIONER KRONER	2. kvartal 2023	2. kvartal 2022	01.01.2023 -30.06.2023	01.01.2022 -30.06.2022	01.01.2022 -31.12.2022
RENTKOSTNADER LEIEFORPLIKTELSER	EIENDOM				
Rentekostnader leieforpliktelser	5	6	11	12	24
Rentekostnader leieforpliktelser	5	6	11	12	24

Note 11 Forpliktelser

MILLIONER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
Kortsiktig gjeld verdipapirhandel	19 052	15 377	852
Forskuddstrekk pensjonsordning	957	843	522
Leverandørgjeld	32	-7	18
Derivater	1 407	5 592	1 387
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 218	3 348	2 678
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	74	99	492
Øvrige forpliktelser	28	26	36
Sum forpliktelser	22 767	25 278	5 985

Note 12 Presentasjon av eiendeler og gjeld som er gjenstand for netto oppgjør

30.06.2023 MILLIONER KRONER					Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp
EIENDELER							
Finansielle derivater	2 675	0	2 675	-1 178	-663	-312	629
Sum	2 675	0	2 675	-1 178	-663	-312	629
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	2 078	0	2 078	-1 176	0	-312	590
Sum eiendeler selskapsporteføljen	592	0	592	0	-663	0	36
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	5	0	5	-2	0	0	2
Sum	2 675	0	2 675	-1 178	-663	-312	629
GJELD							
Finansielle derivater	1 407	0	1 407	-1 178	-44	-991	27
Sum	1 407	0	1 407	-1 178	-44	-991	27
PORTEFØLJEFORDELTE GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	1 401	0	1 401	-1 176	-38	-991	23
Sum gjeld selskapsporteføljen	1	0	1	0	0	0	1
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	5	0	5	-2	-6	0	3
Sum	1 407	0	1 407	-1 178	-44	-991	27

30.06.2022 MILLIONER KRONER					Relaterte beløp som ikke er presentert netto		
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balanseført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	Netto beløp
EIENDELER							
Finansielle derivater	1 059	0	1 059	-475	-741	-18	0
Sum	1 059	0	1 059	-475	-741	-18	0
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	498	0	498	-474	-54	-18	0
Sum eiendeler selskapsporteføljen	559	0	559	0	-672	0	0
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	1	0	1	-1	-15	0	0
Sum	1 059	0	1 059	-475	-741	-18	0
GJELD							
Finansielle derivater	5 592	0	5 592	-475	-158	-6 205	139
Sum	5 592	0	5 592	-475	-158	-6 205	139
PORTEFØLJEFORDELTE GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	5 482	0	5 482	-474	-155	-6 205	31
Sum gjeld selskapsporteføljen	83	0	83	0	0	0	83
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	27	0	27	-1	-2	0	25
Sum	5 592	0	5 592	-475	-158	-6 205	139

31.12.2022 MILLIONER KRONER	Relaterte beløp som ikke er presentert netto						Netto beløp
	Brutto finansielle eiendeler/gjeld	Brutto eiendeler/gjeld som er presentert netto	Balansført verdi	Finansielle instrumenter	Sikkerhet i kontanter	Sikkerhet i verdipapirer	
EIENDELER							
Finansielle derivater	4 628	0	4 628	-1 228	-2 667	-667	366
Sum	4 628	0	4 628	-1 228	-2 667	-667	366
PORTEFØLJEFORDELTE EIENDELER							
Sum eiendeler kollektivporteføljen	4 164	0	4 164	-1 225	-2 124	-667	360
Sum eiendeler selskapsporteføljen	455	0	455	0	-512	0	0
Sum eiendeler investeringsvalgporteføljen	9	0	9	-2	-31	0	6
Sum	4 628	0	4 628	-1 228	-2 667	-667	366
GJELD							
Finansielle derivater	1 387	0	1 387	-1 228	-88	-211	64
Sum	1 387	0	1 387	-1 228	-88	-211	64
PORTEFØLJEFORDELT GJELD							
Sum gjeld kollektivporteføljen	1 321	0	1 321	-1 225	-42	-211	0
Sum gjeld selskapsporteføljen	60	0	60	0	-25	0	60
Sum gjeld investeringsvalgporteføljen	6	0	6	-2	-21	0	3
Sum	1 387	0	1 387	-1 228	-88	-211	64

Formålet med noten er å vise den potensielle effekten av nettingavtaler i KLP; hvilke muligheter KLP har for å motregne bilaterale avtaler mot andre motparter dersom disse skulle gå konkurs, og beløpet som gjenstår om alle slike nettingavtaler materialiseres. Notene viser derivatposisjoner i balansen, samt en ytterligere tabell med tilsvarende informasjon sortert på de ulike porteføljene i selskapet.

Note 13 **Kapitalkrav**

I Solvens II-balansen inngår eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi. For eiendeler som har en annen verdi i regnskapet legges derfor mer-/mindreverdiene til. For KLPs forsikringsforpliktelser finnes det ikke observerbare markedsverdier. Disse beregnes derfor ved et beste estimat basert på aktuarielle forutsetninger. I tillegg kommer en risikomargin som skal reflektere en tredjeparts kapitalkostnader ved å overta disse forpliktelsene.

Kapitalgruppe 1 fremkommer av Solvens II-balansen, samt fondsobligasjonslånet. Kapitalgruppe 2 består av ansvarlige lån og ikke-innbetalt supplerende kapital. Fra og med 30.09.2022 regnes også risikoutjevningfondet som ansvarlig kapital i kapitalgruppe 2. Finanstilsynet har godkjent at KLPs vedtektsfestede etterinnkallingsrett kan regnes med som supplerende kapital med et beløp tilsvarende 2,5 % av foretakets premiereserve. Kapital som kan medregnes i kapitalgruppe 2 er begrenset oppad til 50 % av kapitalkravet.

Uten bruk av midlertidig fradrag i forsikringstekniske avsetninger er foretakets solvensgrad 330 % som er godt over foretakets mål om minst 150 %. Med det midlertidige fradraget er solvensgraden 330 %.

	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
SOLVENSGRAD	330 %	340 %	318 %

MILLIARDER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
FORENKLET SOLVENS II BALANSE			
Eiendeler, bokført	788	727	709
Merverdier HTF/lån og fordringer	-18	-13	-12
Merverdier øvrige utlån	-2	0	-2
Øvrige mer/mindreverdier	0	0	0
Utsatt skattefordel	0	0	0
Sum eiendeler etter solvens II	767	714	695

MILLIARDER KRONER	30.06.2023	30.06.2022	31.12.2022
FORENKLET SOLVENS II BALANSE			
Beste estimat	684	630	629
Risikomargin	11	11	12
Ansvarlige lån/fondsobligasjonslån	5	5	5
Andre forpliktelser	24	32	8
Utsatt skatteforpliktelse	0	0	0
Sum forpliktelser etter solvens II	724	677	653
Eiendeler minus forpliktelser	43	37	42
- Utsatt skattefordel	0	0	0
- Risikoutjevningfond (kapitalgruppe 2 fra og med 30.09.2022)	-5	0	-5
+ Fondsobligasjonslån	2	2	1
Basiskapital - kapitalgruppe 1	40	38	39
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 1	40	38	39
Ansvarlige lån	3	3	3
Risikoutjevningfond (kapitalgruppe 2 fra og med 30.09.2022)	5	0	5
Basiskapital - kapitalgruppe 2	8	3	8
Supplerende kapital	14	13	13
Supplerende kapital - kapitalgruppe 2	14	13	13
Fradrag for maks. kapital i gruppe 2	-15	-9	-13
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 2	7	7	7
Utsatt skattefordel	0	0	0
Tellende ansvarlig kapital - kapitalgruppe 3	0	0	0
Tellende ansvarlig kapital under Solvens II	47	45	46
Markedsrisiko	8	7	7
Diversifisering markedsrisiko	-3	-2	-2
Motpartsrisiko	0	0	0
Forsikringsrisiko	12	12	14
Diversifisering forsikringsrisiko	-2	-2	-3
Diversifisering generelt	-3	-3	-3
Operasjonell risiko	3	3	3
Tapsabsorberende evne til utsatt skatt	-2	-2	-2
Solvenskapitalkrav (SCR)	14	13	15
Det lineære minstekapitalkravet (MCR_lineær)	1	4	5
Minimum	4	3	4
Maksimum	6	6	7
Minstekapitalkravet (MCR)	4	4	5
Solvensgrad	330 %	340 %	318 %